

Številka: 751-02-29/2004 (0106)

Datum: 30.03.2004

POROČILO
O DELU INŠPEKTORATA ZA VARSTVO OSEBNIH PODATKOV
V LETU 2003

Ljubljana, marec 2004

VSEBINA

UVOD	3
1. PRAVNA UREDITEV VARSTVA OSEBNIH PODATKOV V RS	4
2. PRISTOJNOST TER ORGANIZIRANOST INŠPEKTORATA ZA VARSTVO OSEBNIH PODATKOV	5
2.1. Pristojnosti in dolžnosti Inšpektorata za varstvo osebnih podatkov	5
2.2. Pravice in dolžnosti inšpektorja za varstvo osebnih podatkov	6
2.3. Organizacija Inšpektorata za varstvo osebnih podatkov	7
3. DEJAVNOST INŠPEKTORATA V LETU 2003	8
3.1. Inšpekcijski nadzor nad izvajanjem določb ZVOP-a	8
3.2. Ostale aktivnosti inšpektorata na domačem področju	10
3.3. Aktivnosti inšpektorata na mednarodnem področju	11
4. UGOTOVITVE OB OBRAVNAVI PRIJAV IN PRITOŽB, KI SO BILE V LETU 2003 VLOŽENE ZARADI SUMA KRŠITEV DOLOČB ZVOP-a	13
4.1. Splošne ugotovitve	13
4.2. Prijave v zvezi z uporabo osebnih podatkov pri upravljanju večstanovanjskih stavb	14
4.2.1. Prijave zaradi izobešanja dokumentov z osebnimi podatki na oglasne deske večstanovanjskih stavb	14
4.2.2. Prijava zaradi opravljanja videonadzora v večstanovanjski stavbi	16
4.3. Prijave v zvezi z uporabo osebnih podatkov v upravnih in drugih postopkih	18
4.3.1. Prijave v zvezi z uporabo osebnih podatkov v upravnih postopkih	19
4.3.2. Prijave v zvezi z uporabo osebnih podatkov v drugih postopkih	22
4.4. Prijave zaradi uporabe osebnih podatkov za pošiljanje propagandnega materiala in propagandnih elektronskih sporočil	24
4.5. Prijave zaradi objave osebnih podatkov na internetu	26
4.5.1. Objava Centralne Abecedne Evidence na internetu	26
4.5.2. Ostale prijave zaradi objave osebnih podatkov na internetu	28
4.6. Ostale prijave zaradi suma kršitve določb ZVOP-a	30
5. SPLOŠNE UGOTOVITVE TER SPLOŠNA OCENA STANJA NA PODROČJU VARSTVA OSEBNIH PODATKOV V REPUBLIKI SLOVENIJI	33
5.1. Nepravilnosti v zvezi s katalogi podatkov	34
5.2. Nepravilnosti in nejasnosti v zvezi z zavarovanjem osebnih podatkov ter posredovanjem posameznih opravil obdelave osebnih podatkov pogodbenim obdelovalcem	34
5.3. Nepravilnosti in vprašanja, ki se pojavljajo v zvezi s posredovanjem osebnim podatkov drugim uporabnikom ter javnosti	36
5.4. Obdelava prekomernih in nepotrebnih osebnih podatkov ter obdelava osebnih podatkov brez ustrezne pravne podlage	39
5.5. Neusklajenost področne zakonodaje z določbami ZVOP-a	42
6. SKLEPNE MISLI	42

UVOD

Poročilo o delu Inšpektorata za varstvo osebnih podatkov v letu 2003 je pripravljeno na podlagi določb 27b. člena Zakona o varstvu osebnih podatkov (Uradni list RS, št. 59/99, 57/01 in 59/01), v nadaljevanju ZVOP, kjer je določeno, da Inšpektorat za varstvo osebnih podatkov predloži ministrstvu in varuhu človekovih pravic do konca meseca marca tekočega koledarskega leta poročilo o svojem delu za preteklo koledarsko leto.

Stanje na področju varstva osebnih podatkov je v predloženem poročilu predstavljeno predvsem z vidika vloženih prijav in pritožb, ki jih je inšpektorat prejel v obravnavanem obdobju.

Ob predstavitvi prijav in stanja varstva osebnih podatkov so hkrati podana tudi pojasnila in odgovori na najpogosteje zastavljena vprašanja, s katerimi se obdelovalci osebnih podatkov in posamezniki vsakodnevno obračajo na Inšpektorat za varstvo osebnih podatkov ter prosijo za pojasnila ter pisna mnenja in tolmačenja v zvezi s konkretnimi vprašanji, ki se pojavljajo v praksi. Število zaprosil za mnenja in tolmačenja v zvezi s konkretnimi vprašanji, ki se na področju varstva osebnih podatkov pojavljajo v praksi, namreč iz leta v leto zelo narašča, kar velja še zlasti za zaprosila, ki smo jih prejeli v obravnavanem obdobju, ko se je število takšnih zaprosil glede na prejšnje leto povečalo za več kot 100 %..

Povečanje števila zaprosil se kaže kot posledica dejstva, da se obdelovalci osebnih podatkov ter posamezniki vedno bolj zavedejo pomena varstva osebnih podatkov, k čemur je po našem mnenju precej pripomoglo tudi pogostejše pojavljanje inšpektorja za varstvo osebnih podatkov v javnosti.

Na Inšpektoratu za varstvo osebnih podatkov upamo, da bo predloženo poročilo poleg predstavitve dela Inšpektorata za varstvo osebnih podatkov razjasnilo tudi nekatere dileme, s katerimi se obdelovalci osebnih podatkov vsakodnevno srečujejo pri svojem delu in s tem prispevalo k izboljšanju razumevanja določb ZVOP-a ter posledično tudi k izboljšanju stanja na področju varstva osebnih podatkov v Republiki Sloveniji.

1. PRAVNA UREDITEV VARSTVA OSEBNIH PODATKOV V REPUBLIKI SLOVENIJI

Varstvo osebnih podatkov je v Republiki Sloveniji ena izmed človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ki je zagotovljena v 38. členu Ustave Republike Slovenije. Navedeni člen prepoveduje uporabo osebnih podatkov v nasprotju z namenom njihovega zbiranja ter določa, da zbiranje, obdelovanje, namen uporabe, nadzor in varstvo tajnosti osebnih podatkov določa zakon. Določeno je tudi, da ima vsakdo pravico seznaniti se z osebnimi podatki, ki se nanašajo nanj in pravico do sodnega varstva ob njihovi zlorabi.

Prvi zakon s področja varstva osebnih podatkov v Republiki Sloveniji je bil Zakon o varstvu osebnih podatkov (Uradni list RS, št. 8/90), ki je stopil v veljavo dne 24.03.1990. Temeljni cilj navedenega zakona je bil urediti varstvo osebnih podatkov in v tem okviru določiti pravice, načela in ukrepe, s katerimi se preprečujejo nezakoniti in prekomerni posegi v integriteto človekove osebnosti, ki so lahko posledica zbiranja, obdelave, shranjevanja in posredovanja osebnih podatkov ter njihove uporabe.

Zaradi približevanja k Evropski uniji in zahtev Direktive 95/46/EC Evropskega parlamenta in sveta o zaščiti posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem gibanju takih podatkov (Uradni list Evropskih skupnosti št. L 281, 23.11.1995) je Državni zbor Republike Slovenije dne 08.07.1999 sprejel novi Zakon o varstvu osebnih podatkov (Uradni list RS, št. 59/99), ki je stopil v veljavo 07.08.1999. Navedeni novi zakon je bil skoraj v celoti usklajen s prej navedeno direktivo, njegova neusklajenost pa se je takrat kazala predvsem v tem, da zakon po mnenju predstavnikov Evropske unije ni zagotavljal neodvisne institucije za nadzor nad varstvom osebnih podatkov. Zaradi tega je Državni zbor Republike Slovenije dne 26.06.2001 sprejel Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o varstvu osebnih podatkov, ki je bil dne 09.07.2001 objavljen v Uradnem listu RS, št. 57/01. Poglavitni namen navedene novele je bila vzpostavitev neodvisnega nadzorstva nad izvajanjem določb zakona. Po tej noveli zakona, sta za opravljanje nadzora nad izvajanjem določb zakona določeni dve instituciji in sicer:

- Inšpektorat za varstvo osebnih podatkov, ki je ustanovljen kot organ v sestavi Ministrstva za pravosodje in
- Varuh človekovih pravic, ki je za opravljanje nalog neodvisnega nadzora varstva osebnih podatkov določil svojega namestnika.

Kot vse kaže, bomo morali zaradi vstopa v Evropsko unijo Zakon o varstvu osebnih podatkov v letu 2004 ponovno spremeniti in dopolniti, saj so v organih Evropske unije mnenja, da naš zakon še vedno ni v celoti usklajen z Direktivo 95/46/EC.

Z veljavnim Zakonom o varstvu osebnih podatkov se preprečujejo nezakoniti in neupravičeni posegi v zasebnost posameznika oziroma posameznice pri obdelavi osebnih podatkov, varujejo zbirke osebnih podatkov in preprečuje nezakonita obdelava osebnih podatkov. Za doseg tega namena ZVOP določa:

- pogoje za zakonito obdelavo osebnih podatkov;
- dolžnosti obdelovalcev osebnih podatkov v zvezi z zavarovanjem osebnih podatkov ter vodenjem katalogov podatkov;
- pravice posameznika v zvezi z osebnimi podatki, ki se nanašajo nanj in sodno varstvo teh pravic;
- pogoje za iznos osebnih podatkov iz države;
- nadzor nad izvajanjem določb zakona ter s tem povezane pravice inšpektorja za varstvo osebnih podatkov ter Varuha človekovih pravic;

- spremljanje izvrševanja zakona;
- sankcije v primeru kršitev.

Poleg ZVOP-a se v Republiki Sloveniji neposredno uporabljajo tudi določbe Konvencije o varstvu posameznikov glede na avtomatsko obdelavo osebnih podatkov, ki je bila ratificirana in objavljena leta 1994 (Uradni list RS, št. 11/94 - Mednarodne pogodbe št. 3/94). Namen navedene konvencije je na ozemlju vsake pogodbenice, vsakemu posamezniku, ne glede na državljanstvo in prebivališče, zagotoviti spoštovanje njegovih pravic in temeljnih svoboščin in v tem okviru še posebej spoštovanje pravice do zasebnosti glede na avtomatsko obdelavo osebnih podatkov, ki se nanašajo nanj.

Zloraba osebnih podatkov je v 154. členu Kazenskega zakonika (Uradni list RS, št. 63/94, 70/94 in 23/99) opredeljena tudi kot kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti. Določeno je, da se z denarno kaznijo ali zaporom do enega leta kaznuje, kdor v nasprotju z zakonom uporabi osebne podatke, ki se smejo voditi samo na podlagi zakona ali na podlagi osebne privolitve posameznika, na katerega se podatki nanašajo ali, kdor vdre v računalniško vodeno zbirko podatkov z namenom, da bi sebi ali komu drugemu pridobil kakšen osebni podatek. Če dejanje stori uradna oseba z zlorabo uradnega položaja ali uradnih pravic, se kaznuje z zaporom do dveh let.

2. PRISTOJNOST TER ORGANIZIRANOST INŠPEKTORATA ZA VARSTVO OSEBNIH PODATKOV

2.1. Pristojnosti in dolžnosti Inšpektorata za varstvo osebnih podatkov

Inšpektorat za varstvo osebnih podatkov opravlja nadzor nad izvajanjem določb ZVOP-a in drugih predpisov s področja varstva osebnih podatkov ter zagotavlja enotno uresničevanje ukrepov na tem področju.

Neposredni inšpekcijski nadzor nad izvajanjem predpisov s področja varstva osebnih podatkov zajema:

- nadzor nad zakonitostjo obdelave osebnih podatkov;
- nadzor nad izvajanjem postopkov in ukrepov za zavarovanje osebnih podatkov, določenih v notranjih aktih upravljavcev in uporabnikov osebnih podatkov, ter njihovo ustreznost;
- nadzor nad izvajanjem določb zakona, ki urejajo kataloge podatkov, skupni katalog osebnih podatkov in evidentiranje prenosa podatkov posameznim uporabnikom osebnih podatkov; ter
- nadzor nad izvajanjem določb zakona glede iznosa osebnih podatkov iz države in o njihovem posredovanju tujim uporabnikom.

Poleg opravljanja neposrednega inšpekcijskega nadzora inšpektorat sodeluje z ministrstvi pri pripravi predpisov s področja osebnih podatkov ter sodeluje z drugimi inšpektorati, upravnimi organi in organizacijami, zavodi, združenji in drugimi organizacijami in organi glede vseh vprašanj, ki so pomembna za varstvo osebnih podatkov.

Posebno poglavje predstavlja sodelovanje inšpektorata z Varuhom človekovih pravic, ki je v

ZVOP-u še posebej določeno. Varuh človekovih pravic ima po določbah ZVOP-a v razmerju do Inšpektorata za varstvo osebnih podatkov, poleg ostalih, še sledeče pristojnosti:

- spremlja delo inšpektorata in predlaga ukrepe za izvajanje nadzorstva in za varstvo osebnih podatkov;
- lahko predlaga inšpektoratu, da opravi nadzor in sprejme ustrezne ukrepe, vključno z začasno ali dokončno prepovedjo obdelave in uporabe osebnih podatkov, ki se obdelujejo ali uporabljajo v nasprotju z določbami zakona ali drugega predpisa;
- lahko zahteva od inšpektorata, da poroča o ukrepih in odločitvah, ki jih je sprejel na podlagi zakona.

Inšpektorat je po določbah 29d. člena ZVOP-a dolžan v postavljenem roku obvestiti varuha o uresničitvi njegovih predlogov in priporočil ter poročati na njegovo zahtevo. Če inšpektorat predloga varuha ne upošteva, je dolžan pisno obrazložiti svojo odločitev.

Zardi približevanja k Evropski uniji ter potrebe po uskladitvi določb ZVOP-a z določbami Direktive 95/46/EC Evropskega parlamenta in sveta o zaščiti posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem gibanju takih podatkov (Uradni list Evropskih skupnosti št. L 281, 23.11.1995) bo potrebno v letu 2004 sprejeti nov ZVOP, s čimer se bodo verjetno nekoliko spremenile tudi pristojnosti Inšpektorata za varstvo osebnih podatkov. Glede na določbe prej citirane direktive se bodo pristojnosti in naloge inšpektorata verjetno še nekoliko povečale.

2.2. Prave in dolžnosti inšpektorja za varstvo osebnih podatkov

Inšpektor za varstvo osebnih podatkov v okviru svojih pooblastil samostojno opravlja naloge inšpekcijskega nadzora. Glavni inšpektor mu lahko odvzame pooblastilo za vodenje že začetega postopka in zadevo dodeli drugemu inšpektorju ali sam prevzame vodenje postopka le v primeru, da je podan izločitveni razlog po Zakonu o splošnem upravnem postopku, ali, ko je uveden disciplinski postopek zoper inšpektorja.

Za inšpektorja za varstvo osebnih podatkov se lahko imenuje oseba, ki ima univerzitetno strokovno izobrazbo, najmanj pet let delovnih izkušenj pri delu z osebnimi podatki in strokovni izpit za inšpektorja.

Splošna načela inšpekcijskega nadzora, organizacijo inšpekcij, pravice in dolžnost inšpektorjev, pooblastila inšpektorjev, postopek inšpekcijskega nadzora, inšpekcijske ukrepe in druga vprašanja, povezana z inšpekcijskim nadzorom, so določena v Zakonu o inšpekcijskem nadzoru (Uradni list RS, št. 56/02).

Specifične pravice in dolžnosti inšpektorja za varstvo osebnih podatkov so določene v 27e. členu ZVOP-a, kjer je določeno, da je pri opravljanju inšpekcijskega nadzorstva inšpektor upravičen:

- pregledovati dokumentacijo, ki se nanaša na obdelavo osebnih podatkov ter njihov iznos iz države in posredovanje tujim uporabnikom osebnih podatkov;
- pregledovati vsebino zbirk osebnih podatkov, katalogov podatkov in skupnega kataloga osebnih podatkov;
- pregledovati dokumentacijo in akte, ki urejajo zavarovanje osebnih podatkov;
- pregledovati prostore, v katerih se obdelujejo osebni podatki, računalniško in drugo opremo ter tehnično dokumentacijo;

- preverjati ukrepe in postopke za zavarovanje osebnih podatkov ter njihovo izvajanje ter;
- opravljati druge zadeve, določene z zakonom.

Če inšpektor pri opravljanju inšpekcijskega nadzorstva ugotovi kršitev zakona ali drugega predpisa, ki ureja varstvo osebnih podatkov, ima skladno z 28. členom ZVOP-a pravico takoj:

1. odrediti, da se nepravilnosti ali pomanjkljivosti, ki jih ugotovi, odpravijo na način in v roku, ki ga določi;
2. odrediti prepoved obdelave osebnih podatkov subjektom, ki niso zagotovili ali ne izvajajo ukrepov in postopkov za zavarovanje osebnih podatkov ali, če nezakonito obdelujejo osebne podatke;
3. odrediti prepoved iznosa osebnih podatkov iz države in njihovega posredovanja tujim uporabnikom, če se iznašajo ali posredujejo v nasprotju z določbami zakona.

Zoper odločbo inšpektorja je dovoljena pritožba in sicer v osmih dneh od dneva njene vročitve. Pritožba zoper odločbo po 2. in 3. točki prvega odstavka 28. člena ZVOP-a ne zadrži njene izvršitve. O pritožbi odloči minister za pravosodje v osmih dneh od vložitve. Če inšpektor pri nadzoru ugotovi, da gre za sum storitve kaznivega dejanja ali prekrška, poda kazensko ovadbo oziroma uvede postopek o prekršku.

V primeru, ko inšpektor pri opravljanju inšpekcijskega nadzorstva ugotovi nezakonnosti v zvezi z varstvom osebnih podatkov, seznaneni o svoji ugotovitvi tudi prizadete, če gre za ugotovitve, ki imajo splošen pomen, pa tudi medije.

Da ne bi prišlo do morebitnih kršitev informacijske zasebnosti posameznikov v zvezi z izvajanjem inšpekcijskega nadzorstva, je v 28c. členu ZVOP-a določeno, da je inšpektor osebne podatke, s katerimi se seznaneni pri izvajanju inšpekcijskega nadzorstva, dolžan varovati kot uradno tajnost, tudi po prenehanju opravljanja službe inšpektorja. Ta dolžnost velja tudi za vse zaposlene delavce v inšpektoratu.

2.3. Organizacija Inšpektorata za varstvo osebnih podatkov

Inšpektorat za varstvo osebnih podatkov deluje kot samostojen organ v sestavi Ministrstva za pravosodje. Takšno organiziranost narekujejo določbi 27. člena ZVOP-a ter 8. člena Zakona o inšpekcijskem nadzoru, poleg tega pa takšno organizacijo predpisuje tudi 13. člen Uredbe o organih v sestavi ministrstev (Uradni list RS, št. 58/03).

Notranjo organizacijo in sistematizacijo delovnih mest določa *Pravilnik o notranji organizaciji in sistematizaciji delovnih mest Inšpektorata za varstvo osebnih podatkov*, ki velja od 13.11.2001.

Inšpektorat za varstvo osebnih podatkov nima notranjih organizacijskih enot ter opravlja predvsem naloge inšpekcijskega nadzora ter druge strokovne naloge, ki mu jih v zvezi z varstvom osebnih podatkov nalaga zakon.

Naloge strokovne pomoči na področju upravljanja s kadrovskimi, finančnimi, informacijskimi in drugimi viri za inšpektorat opravlja Ministrstvo za pravosodje.

Po veljavni sistematizaciji je za opravljanje nalog inšpektorata predvidenih 6 delovnih mest, od tega 4 inšpektorji z univerzitetno izobrazbo, 1 strokovni sodelavec z višjo strokovno izobrazbo ter 1 administrativni sodelavec s srednjo izobrazbo.

V letu 2003 smo bili na inšpektoratu vseskozi 3 zaposleni, od tega 2 inšpektorja ter 1 administrativni sodelavec.

V skladu s cilji ter finančnim načrtom za leto 2003 je inšpektorat v letu 2003 realiziral nakup osnovnih sredstev v skupni višini 1,774.758,89 SIT. V tem okviru je bil opravljen nakup računalniške opreme, digitalnega fotografskega aparata ter dveh mobilnih telefonov.

Delovni prostori, oprema ter ostali pogoji so po našem mnenju povsem ustrezni za uspešno delo inšpektorata. Za povečanje učinkovitosti dela inšpektorata in s tem posledično tudi za izboljšanje stanja na področju varstva osebnih podatkov bi zato morali po našem mnenju povečati predvsem število zaposlenih na inšpektoratu, kar pomeni, da bi morali čimprej zaposliti vsaj še enega inšpektorja.

3. DEJAVNOST INŠPEKTORATA ZA VARSTVO OSEBNIH PODATKOV V LETU 2003

3.1. Inšpekcijski nadzor nad izvajanjem določb ZVOP-a

V okviru neposrednega inšpekcijskega nadzora, ki je po našem mnenju najpomembnejša naloga inšpektorata, so se v letu 2003 prvenstveno obravnavale prijave, pritožbe ter druge vloge, ki so jih v zvezi s sumom kršitve določb ZVOP-a na inšpektorat naslovile predvsem fizične pa tudi nekatere pravne osebe.

V letu 2003 je Inšpektorat za varstvo osebnih podatkov obravnaval skupaj 60 prijav, pritožb, sporočil in drugih vlog, ki so bile vložene zaradi suma kršitev določb ZVOP-a. Kot je bilo pričakovati, se je trend povečevanja števila prijav, pritožb in drugih vlog v zvezi s sumom kršitve določb ZVOP-a nadaljeval tudi v letu 2003.

Za primerjavo navajamo število prijav, pritožb in pobud, ki so bile zaradi suma kršitev določb ZVOP-a vložene od leta 1996 naprej:

- **leta 1996** je bilo vloženi **25** prijav, pritožb in pobud,
- **leta 1997** je bilo vloženi **27** prijav, pritožb in pobud,
- **leta 1998** je bilo vloženi **33** prijav, pritožb in pobud,
- **leta 1999** je bilo vloženi **26** prijav, pritožb in pobud,
- **leta 2000** je bilo vloženi **35** prijav, pritožb in pobud,
- **leta 2001** je bilo vloženi **43** prijav, pritožb in pobud,
- **leta 2002** je bilo vloženi **52** prijav, pritožb in pobud,
- **leta 2003** je bilo vloženi **60** prijav, pritožb in pobud.

V obravnavanem obdobju je inšpektorat poleg reševanja prejetih prijav in pritožb obravnaval še 18 drugih zadev inšpekcijskega nadzorstva, v okviru katerih se je opravljal preventivni inšpekcijski nadzor. Preventivni nadzor se je opravljal predvsem pri obdelovalcih osebnih podatkov na področju zdravstvenega varstva, vzgoje in izobraževanja, upravljanja večstanovanjskih zgradb, državne uprave ter vodenja delovnih evidenc.

Zaradi ugotovljenih večjih nepravilnosti oziroma kršitev ZVOP-a je bilo v letu 2003 izdanih 8 upravnih odločb, podanih 9 predlogov za uvedbo postopka o prekršku ter 4 kazenske ovadbe.

Zaradi ugotovljenih manjših nepravilnosti je bilo v letu 2003 izrečenih tudi 26 opozoril za odpravo nepravilnosti na zapisniku. Ustna opozorila so bila izrečena zaradi ekonomičnosti postopka, učinkovitosti ukrepa ter iz razloga, da zadeve pri sodniku za prekrške v veliki večini primerov zastarajo. Pri sodnikih za prekrške sta bila namreč v obravnavanem obdobju na prvi stopnji rešena le 2 predloga za uvedbo postopka o prekršku. V obeh primerih je sodnik za prekrške kršiteljem izrekel denarne kazni.

Ukrep ustnega opozorila se je v praksi izkazala kot zelo učinkovit, saj so vsi obdelovalci osebnih podatkov v določenem roku nepravilnosti vedno odpravili, zaradi česar nadaljnji ukrepi niso bili potrebni. Pravna podlaga za takšen ukrep izhaja iz 33. člena Zakona o inšpekcijskem nadzoru.

Kot manjše nepravilnosti, zaradi katerih je inšpektor izrekel zgolj opozorilo na zapisniku, štejemo tiste nepravilnosti, zaradi katerih ni bilo neposrednega posega v pravice posameznikov oziroma nepravilnosti niso imele za posledico kršitve informacijske zasebnosti posameznika. Takšne, manjše nepravilnosti so predvsem pomanjkljivi katalogi podatkov ter pomanjkljive in nejasne pisne privolitve posameznikov.

V letu 2003 so bile vložene pritožbe zoper 2 prvostopenjski odločbi in sicer:

- 1 pritožba je bila vložena zoper odločbo, s katero je inšpektor eni izmed fakultet odredil, da mora zagotoviti, da iz izpitnih rezultatov, ki se izobešajo na oglasne deske, ne bodo več razvidna osebna imena študentov ter podatki o številu ponavljanj in načinu študija. Na oglasnih deskah izobešeni izpitni rezultati bi lahko skladno s to odločbo poleg podatkov kot so predmet, predavatelj, datum izpita, vrsta ocene, prostor, čas, dovoljeno število prijav ter zaporedne številke, vsebovali le še vpisne številke študentov ter ocene. Pritožbi zoper to odločbo je drugostopenjski organ delno ugodil ter odločbo spremenil tako, da se na oglasni deski po vročitvi odločbe lahko izobešajo takšni izpitni rezultati, ki poleg v prvostopenjski odločbi navedenih podatkov lahko vsebujejo tudi še podatke o številu ponavljanj in načinu študija.
- 3 pritožbe so bile vložene zoper odločbo, s katero je inšpektor prepovedal predvajanje video posnetkov prek posebnega kanala kableske televizije v večstanovanjski hiši. Vse 3 pritožbe zoper to odločbo je drugostopenjski organ v celoti zavrnil. Zaradi tega je bila zoper drugostopenjsko odločbo vložena tožba v upravnem sporu, ki pa v času poročanja še ni bila rešena.

Izmed odločb, ki jih je Inšpektorat za varstvo osebnih podatkov izdal v letu 2003, je bila v celoti odpravljena le odločba, s katero je inšpektor še pred vložitvijo pritožb slovenskim ponudnikom dostopa do interneta naložil, da skladno s svojimi tehničnimi zmožnostmi takoj preprečijo vsakršen dostop ali pregledovanje spletne strani na naslovu: <http://www.udba.net/> (IP naslov: 203.146.102.48). Navedeno odločbo je inšpektor sam razglasil za nično in sicer iz razloga, ker se odločbe ni dalo izvršiti.

Poleg pritožb zoper odločbe, so bile v letu 2003 vložene tudi 4 pritožbe zoper sklepe, s

katerimi je inšpektor ustavil postopek inšpekcijskega nadzora. Postopki so bili ustavljeni iz razloga, ker je inšpektor v postopku ugotovil, da zavezanec ni kršil določb ZVOP-a. Dve pritožbi zoper takšne sklepe je drugostopenjski organ takoj v celoti zavrnil.

Eni od pritožb zoper sklep o ustavitvi postopka je drugostopenjski organ ugodil in od inšpektorja zahteval dopolnitev postopka. Po dopolnitvi postopka je inšpektor s sklepom ponovno ustavil postopek, zoper ta sklep pa je prijavitelj ponovno vložil pritožbo, ki pa jo je drugostopenjski organ v celoti zavrnil.

3.2. Ostale aktivnosti inšpektorata na domačem področju

Na domačem področju je bilo v obravnavanem obdobju evidentiranih tudi 49 zadev, v okviru katerih so se podajala pisna mnenja in pojasnila v zvezi s konkretnimi vprašanji, ki so jih na inšpektorat v zvezi za varstvom osebnih podatkov na posameznih področjih naslavljale razne pravne in fizične osebe.

Kot je bilo rečeno že v uvodu, število vprašanj in zaprosil za mnenja in tolmačenja v zvezi z varstvom osebnih podatkov iz leta v leto zelo narašča, kar velja že zlasti za povečanje v letu 2003.

Zadeve v okviru katerih se podajajo pisna mnenja in tolmačenja v zvezi z varstvom osebnih podatkov, so evidentirane po subjektih, ki vlagajo zaprosila, zaradi česar je v okviru ene zadeve dejansko podanih več mnenj in tolmačenj.

Zaprosila za mnenja in tolmačenja se nanašajo na različna področja, pri čemer prevladujejo zaprosila za mnenja in tolmačenja s področja notranjih zadev, zdravstvenega varstva in zavarovanja, pravosodja, upravljanja večstanovanjskih hiš ter delovnih evidenc.

Poleg podaje pisnih mnenj in tolmačenj, je inšpektorat v okviru preventivnega delovanja opravljal tudi sledeče aktivnosti:

- vsakodnevno prek telefona in elektronske pošte posredoval informacije ter kratka mnenja, stališča in tolmačenja in v zvezi z vprašanji, ki se nanašajo na varstvo osebnih podatkov;
- obveščal javnost o stanju na področju varstva osebnih podatkov ter o delu Inšpektorata za varstvo osebnih podatkov;
- sodeloval na seminarjih, konferencah, posvetih in sestankih, kjer se je obravnavala tudi problematika varstva osebnih podatkov;
- neposredno opozarjal upravljavcev zbirk osebnih podatkov na neusklajenost posameznih materialnih zakonov in drugih predpisov z določbami ZVOP-a ter jim hkrati nudil pomoči za odpravo neskladnosti;
- opozarjal in nudil pomoč upravljavcem zbirk osebnih podatkov z različnih področij pri ureditvi katalogov podatkov ter pri pripravi ustreznih pisnih privolitvev posameznikov za obdelavo osebnih podatkov;
- nudil pomoč pri določanju organizacijskih in ustreznih logično tehničnih postopkov in ukrepov za zavarovanje osebnih podatkov ter pri pripravi ustreznih notranjih aktov.

Podajanje mnenj in tolmačenj s področja varstva osebnih podatkov je vsekakor zelo pomemben del preventivnega delovanja inšpektorata za varstvo osebnih podatkov in po našem mnenju precej prispeva k izboljšanju varstva osebnih podatkov v Republiki Sloveniji. Vendar pa občutno

povečevanje števila zaprosil za mnenja in tolmačenja v zvezi z varstvom osebnih podatkov obema inšpektorjema jemlje zelo veliko časa, zaradi česar je bilo v letu 2003 obravnavanih bistveno manj zadev neposrednega inšpekcijskega nadzora, kot bi jih po našem mnenju morale biti.

Podobno kot prejšnja leta, je inšpektorat tudi v letu 2003 aktivno sodeloval z ministrstvi in drugimi organi ter organizacijami pri pripravi zakonov in drugih predpisov, ki na posameznih področjih predpisujejo obdelavo osebnih podatkov. Stanje na področju usklajenosti področne zakonodaje se iz leta v leto izboljšuje, pri čemer ugotavljamo, da so novejši zakoni v večini primerov že v celoti usklajeni z določbami ZVOP-a.

3.3. Aktivnosti inšpektorata na mednarodnem področju

Na mednarodnem področju je inšpektorat aktivno sodeloval pri pripravi skupnih osnov in posameznih dokumentov varstva osebnih podatkov v Evropski uniji, Svetu Evrope in NATU.

Delavec inšpektorata se je v letu 2003 v tujini udeležili sledečih sestankov:

1. *Dveh sestankov delovne skupine za zaščito posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov, ki je bila ustanovljena na temelju določb 29. člena Direktive Evropske unije 95/46/EC. Sestanka sta potekala od 27. do 29. januarja in od 19. do 22. marca v Bruslju.*

Na sestanku meseca januarja so navzoči obravnavali:

- informacijo o novih dosežkih na področju varstva osebnih podatkov posameznih članic,
- zaščito osebnih podatkov in obdelava določenih osebnih podatkih v sistemu APIS,
- delo delovne skupine,
- delovni program delovne skupine za leto 2003,
- obdelavo osebnih podatkov pri iznosu osebnih podatkov v druge države,
- obdelavo biometričnih osebnih podatkov,
- obdelavo osebnih podatkov, njihovo pristnost pri on-line pristopih,
- uporaba osebnih podatkov za izdajo računov,
- uporaba osebnih podatkov za potrebe neposrednega marketinga,
- poročilo o implementaciji določb direktive 95/46 EC pri članicah in uporabe povezovalnega znaka (Microsoft Pasforts),
- zaščita podatkov v projektu FEDMA.

Na sestanku meseca marca so navzoči obravnavali:

- informacijo o novih dosežkih in aktivnostih na področju varstva osebnih podatkov posameznih članic,
- zaščito osebnih podatkov pri obdelavi določenih osebnih podatkih in elektronsko posredovanje EDI, ter posredovanje osebnih podatkov letalskih prevoznikov,
- in sprejeli dokument, ki določa pravila za prenos osebnih podatkov iz EU v tretje države (skladno s 26(2) členom direktive 95/46 EC),
- zaščito osebnih podatkov v sistemu Safe Harbor, ki ga zagotavljajo ZDA,
- zaščito podatkov v projektu FEDMA (informacija sekretariata in projekt AESC, Europa (združenje za posredovanje podatkov zainteresiranih za svetovalce)),
- E-poslovanje vlad,

- obravnava varstva osebnih podatkov v državi Guernsey,
2. *Sestanka koordinacijske skupine (CJ-PD) za varstvo osebnih podatkov Sveta Evrope, ki je potekal od 24. do 27. februarja v Strasbourgu, kjer so navzoči obravnavali:*
- poročilo 10. sestanka CJ-PD-GC,
  - poročilo 40. sestanka projektne skupine CJ-PD,
  - delovno gradivo glede video nadzora,
  - delovna gradiva glede varstva osebnih podatkov v primeru terorizma,
  - povezanost demokracije, informacijske družbe in varstva osebnih podatkov,
  - obdelava osebnih podatkov in biometrija.

Na zgoraj omenjenem sestanku so navzoči največ časa posvetili pripravi delovnega besedila, principov za obdelavo osebnih podatkov na podlagi biometrije in uporabe le-teh pri smart karticah. Pripravili smo obrazložitev in dvanajst točk navodil za obdelavo osebnih podatkov na temelju smart kartice. Problemov pri odčitavanju prstnega odtisa, zenice, obraza je veliko, predvsem glede določitve znaka "template" (šablone-številke), ki bi enoznačno določala osebo.

3. *Sestanka odbora Komisije 11. julija v Bruslju, ki pomaga Komisiji v skladu z določbo 31. člena direktive Evropske Unije (95/46 EC, kjer so navzoči obravnavali:*
- zaščito osebnih podatkov pri obdelavi določenih osebnih podatkih, posredovanju osebnih podatkov letalskih prevoznikov v ZDA in v zvezi s tem obdelavo določenih osebnih podatkov za potrebe obdelave PNR, CBP in TSA,
  - dokumente, ki so v postopku dogovarjanja za prenos osebnih podatkov iz EU v tretje države v Avstralijo, Canado in Južno Korejo,
  - poročilo o delu komisije WP 29. člen ustanovljene na podlagi direktive 95/46 EC na področju zaščite osebnih podatkov v projektih, ki jih je obravnavala komisija,
  - obravnava in sprejem zakona o varstvu osebnih podatkov v Guernsey,
4. *Sestanka 12. do 14. maja v Bruslju skupaj s predstavniki Ministrstva za pravosodje, na European Commission, Internal Market DG, z namenom usklajevanja določb našega zakona o varstvu osebnih podatkov, z določbami Direktive 95/46/EC Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. oktobra 1995 o zaščiti posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in prostem gibanju takih podatkov.*

Na zgoraj omenjenem sestanku smo bili skupaj s predstavniki Ministrstva za pravosodje, na European Commission, Internal Market DG, z namenom sodelovati pri usklajevanju določb našega zakona o varstvu osebnih podatkov, z določbami Direktive 95/46/EC Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. oktobra 1995 o zaščiti posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in prostem gibanju takih podatkov.

Na sestanku smo pregledali naše odgovore in stališča glede usklajenosti našega zakona o varstvu osebnih podatkov z Direktivo 95/46/EC, ki smo jim jih posredovali leto prej in na katera imajo v EU svoja stališča. Zaključili smo, da bo potrebno določene stvari glede predlaganih rešitev premisliti in ustrezno opredeliti in zapisati v naši ureditvi varstva osebnih podatkov.

4. UGOTOVITVE OB OBRAVNAVI PRIJAV IN PRITOŽB, KI SO BILE V LETU 2003 VLOŽENE ZARADI SUMA KRŠITEV DOLOČB ZVOP-a

4.1. Splošne ugotovitve

Podobno kot prejšnja leta so tudi v letu 2003 prevladovale prijave in pritožbe s področja upravljanja večstanovanjskih stavb. Inšpektorat za varstvo osebnih podatkov je v letu 2003 s področja upravljanja večstanovanjskih stavb prejel 11 prijav in sicer predvsem zaradi izobešanja seznamov ter raznih obvestil na oglasne deske. Sledijo prijave v zvezi z uporabo osebnih podatkov v upravnih in drugih postopkih (10 prijav), prijave zaradi uporabe osebnih podatkov za pošiljanje propagandnega materiala oziroma propagandnih elektronskih sporočil (6 prijav), ter prijave zaradi objave osebnih podatkov na internetu (3 prijave).

Pri obravnavi prijav in pritožb, ki so bile v letu 2003 vložene zaradi suma kršitev določb ZVOP-a, so bile kršitve ugotovljene samo v 19 primerih. V preostalih 41 primerih se je izkazalo, da dejanja, zaradi katerih so bile vložene prijave in pritožbe, ne pomenijo kršitev določb ZVOP-a, zaradi česar so bili postopki ustavljeni.

Ugotovitve v zvezi z obravnavo prijav in pritožb kažejo, da so bile kršitve določb ZVOP-a ugotovljene v 32 % primerov, v preostalih 68 % primerih pa ni šlo za kršitev. Odstotek utemeljenih prijav in pritožb je relativno nizek in je podoben stanju iz preteklih let.

Razlog za relativno nizek odstotek primerov, v katerih so bile ugotovljene kršitve določb ZVOP-a je po našem mnenju predvsem posledica slabega poznavanja oziroma nerazumevanja posameznih določb zakona. Posamezniki pa tudi nekateri obdelovalci osebnih podatkov namreč še vedno ne razumejo, da se določbe ZVOP-a neposredno uporabljajo samo za tiste osebne podatke, ki so sestavni del oziroma izvirajo iz zbirk osebnih podatkov, kot so npr. razne evidence, registri in baze podatkov ter za osebne podatke, ki se obdelujejo za namene vzpostavitve in vodenja zbirk osebnih podatkov.

Kadar gre za osebne podatke, ki se zbirajo in uporabljajo za namene vodenja raznih postopkov npr. upravnih, pravnih, kazenskih, izvršilnih, ipd., je potrebno pri ugotavljanju zakonitosti obdelave osebnih podatkov vedno uporabljati tudi določbe procesnih zakonov. To pomeni, da je obdelava osebnih podatkov za vidika določb ZVOP-a zakonita, če se osebni podatki obdelujejo v skladu z določbami procesnih zakonov oziroma se osebni podatki uporabljajo za namene vodenja postopkov. Za osebne podatke, ki so sestavni del nekega postopka namreč velja, da se lahko uporabljajo predvsem za opravljanje procesnih dejanj v okviru vodenih postopkov oziroma za namene vodenih postopkov.

Do zlorabe osebnih podatkov, ki se zbirajo in uporabljajo za namene vodenja postopkov bi lahko prišlo šele tedaj, če bi se osebni podatki uporabili v nasprotju s pravili, ki jih določa procesni ali kakšen drug zakon, kar pomeni, da bi do zlorabe prišlo predvsem v primeru, če bi se osebni podatki uporabili za namene, ki z vodenim postopkom nimajo nobene zveze ali pa, če bi se osebni podatki posredovali tistim osebam, ki s procesnim ali drugim zakonom niso pooblaščen za pregledovanje spisov zadeve. Poleg tega bi do kršitve določb ZVOP-a lahko prišlo tudi v primeru, če osebni podatki ne bi bili ustrezno zavarovani.

Kadar osebni podatki ne izvirajo iz zbirk osebnih podatkov ali posameznih postopkov, pač pa

gre za osebne podatke, s katerimi se je posameznik, ki podatke raznaša na okoli seznanil npr. na ulici, iz pogovorov s sosedi, ali pa mu jih je posameznik, na katerega se osebni podatki nanašajo, podatke sam zaupal, se za takšne osebne podatke določbe ZVOP-a ne uporabljajo. Vendar pa nekateri posamezniki tega ne razumejo in tudi v takšnih primerih vlagajo prijave in pritožbe zaradi suma kršitve določb ZVOP-a.

Prizadeti posameznik ima v primeru, ko uporabljeni osebni podatki ne izvirajo iz zbirk osebnih podatkov ali posameznih postopkov možnost, da svoje pravice uveljavlja v okviru kaznivih dejanj zoper čast in dobro ime in sicer: razžalitev, obrekovanje, žaljiva obdolžitev, opravljanje ter očitane kaznivega dejanja z namenom zaničevanja. Pregon zaradi kaznivih dejanj zoper čast in dobro ime (169. do 173. člen Kazenskega zakonika) se začne na zasebno tožbo, na kar prizadete posameznike vedno tudi opozorimo.

Na tem mestu velja poudariti, da tudi nepooblaščen odpiranje pisem in pregledovanje elektronske pošte praviloma še ne pomeni kršitve določb ZVOP-a. Enako velja tudi za neupravičeno slikovno ali zvočno snemanje.

Kot že rečeno, v primeru nepooblaščenega odpiranja pisem ter nepooblaščenega pregledovanja elektronske pošte praviloma ne gre za kršitev določb ZVOP-a, pač pa gre v takšnih primerih lahko za storitev kaznivega dejanja kršitev tajnosti občil po 150. členu Kazenskega zakonika.

V primeru neupravičenega slikovnega snemanja ter neupravičenega prisluškovanja in zvočnega snemanja bi lahko šlo za kršitev določb ZVOP-a samo v primeru kontinuiranega snemanja, kot je to npr. opravljanje videonadzora, ko že lahko govorimo o vzpostavitvi zbirke osebnih podatkov. V primeru, ko ne gre za kontinuirano snemanje oziroma se posnetki ne vodijo v zbirkah osebnih podatkov, ne moremo govoriti o kršitvah določb ZVOP-a, lahko pa je s takšnim ravnanjem storjeno kaznivo dejanje neupravičenega prisluškovanja in zvočnega snemanja po 148. členu Kazenskega zakonika, ali pa kaznivo dejanje neupravičenega slikovnega snemanja po 149. členu Kazenskega zakonika.

4.2. Prijave v zvezi z uporabo osebnih podatkov pri upravljanju večstanovanjskih stavb

Na področju upravljanja večstanovanjskih stavb je bilo v obravnavanem obdobju vloženih največ prijav oziroma pritožb. Vloženih je bilo 11 prijav oziroma pritožb, kar je največ doslej in predstavlja 18 % prijav in pritožb, ki so bile vložene v obravnavanem obdobju.

Prijave in pritožbe so bile v 9 primerih vložene zaradi izobešanja dokumentov z osebniimi podatki na oglasne deske večstanovanjskih stavb. Poleg tega je bila pritožba vložena tudi zaradi videonadzora v večstanovanjski stavbi ter zaradi posredovanja seznama dolžnikov vsem solastnikom v poštne nabiralnike.

4.2.1. Prijave zaradi izobešanja dokumentov z osebniimi podatki na oglasne deske večstanovanjskih stavb

Kar zadeva prijave zaradi izobešanja delilnikov stroškov ter seznamov dolžnikov na oglasne deske ugotavljamo, da bi se takšni dokumenti v primerih, ko je iz njih možno ugotoviti tudi identiteto posameznika, lahko z vidika določb ZVOP-a izobešali na oglasne deske

večstanovanjskih stavb le tedaj, če bi tako določal zakon (npr. Stanovanjski zakon), ali pa, če bi v to pisno privolili posamezniki, na katere se podatki nanašajo. Kljub temu, da smo takšno naše stališče vseskozi zagovarjali, se v praksi takšni seznama občasno še vedno pojavijo na oglasnih deskah večstanovanjskih stavb.

Novi Stanovanjski zakon (Uradni list RS, 69/03), ki je stopil v veljavo v 14.10.2003, ne daje zakonske podlage za izobešanje delilnikov stroškov ter seznama dolžnikov na oglasne deske. Po našem mnenju takšna zakonska podlaga niti ni potrebna in bi lahko celo pomenila prekomeren poseg v zasebnost posameznikov. Upoštevati je namreč potrebno, da so do pregledovanja celotnega delilnika stroškov dejansko upravičeni le solastniki v določeni večstanovanjski stavbi, z izobešanjem delilnika na oglasne desko pa se osebni podatki lastnikov posredujejo tudi nelastnikom ter tistim osebam, ki v posamezni večstanovanjski stavbi sploh ne stanujejo.

V praksi se pojavlja veliko vprašanj tudi glede posredovanja poimenskega seznama dolžnikom vsem etažnim lastnikom, poleg tega pa smo v zvezi s tem v obravnavanem obdobju prejeli tudi eno konkretno pritožbo. Predlagatelj novega Stanovanjskega zakona ter zakonodajalec sta imela možnost, da takšno posredovanje predpišeta z zakonom, vendar pa tega nista storila. Glede na to, da novi Stanovanjski zakon ne daje neposredne zakonske podlage za posredovanje poimenskega seznama dolžnikov vsem etažnim lastnikom, smo na inšpektoratu v zvezi s tem mnenja, da bi se poimenski seznam dolžnikov lahko ob upoštevanju določb ZVOP-a posredoval vsem etažnim lastnikom le v primeru, če bi bilo tako določeno v pogodbi o urejanju medsebojnih razmerij, ali pa, če bi bili zaradi neplačil posameznih etažnih lastnikov prizadeti tudi ostali etažni lastniki, kar npr. pomeni, da etažni lastniki lahko zvedo, kolikšen je dolg posameznega etažnega lastnika glede vplačil v rezervni sklad.

Seveda pa ni z vidika določil ZVOP-a nobene ovire, ki bi upravniku prepovedovala seznanjati etažne lastnike o dolžnikih na način, ki ne omogoča njihove identifikacije.

Po našem mnenju mora upravnik omogočiti vpogled v poimenski seznam dolžnikov ter seveda tudi v vso ostalo dokumentacijo, ki se nanašajo na določeno večstanovanjsko stavbo, le nadzornemu odboru, pri čemer pa je potrebno člane nadzornega odbora opozoriti, da so dolžni zagotoviti tajnost osebnih podatkov, s katerimi so se seznanili pri nadzoru. Pri tem velja opozoriti, da se upravniki večkrat neupravičeno sklicujejo na ZVOP ter vpogleda v dokumentacijo nadzornemu odboru ne dovolijo niti pod prej navedenimi pogoji. Hkrati velja na tem mestu opozoriti, da pogodbe o medsebojnih razmerjih, ki bi med drugim morale določiti tudi način obveščanja etažnih lastnikov, v obravnavanem obdobju v večini obravnavanih primerov še niso bile sklenjene.

Novi Stanovanjski zakon v primeru neplačevanja obveznosti predvideva pisno opominjanje etažnih lastnikov (59. člen) ter posredovanje osebnih podatkov neplačnikov tretjim osebam oziroma dobaviteljem (68. in 71. člen). V primeru neplačevanja računov je seveda možna tudi sodna izterjava dolgov ter prijava etažnega lastnika pristojni inšpekcij oziroma sodniku za prekrške, saj je za etažne lastnike, ki ne poravnajo stroškov upravljanja in drugih stroškov v 168. členu Stanovanjskega zakona predpisana globa v višini od 100.000 do 300.000 tolarjev.

V zvezi z prijavi na področju upravljanja večstanovanjskih stavb velja omeniti tudi prijavo, ki je bila vložena zaradi izobešanja zapisnika zbora lastnikov na oglasno desko večstanovanjske stavbe. Kot je bilo ugotovljeno, je bil zapisnik izobešen po uveljavitvi novega Stanovanjskega

zakona. V izobešenem zapisniku ni bilo osebnih podatkov, ki bi izvirale iz zbirk osebnih podatkov. Zapisnik je vseboval le seznam z osebnimi imeni in podpisi navzočih, predloge sklepov, o katerih se je glasovalo in rezultate glasovanja ter povzetke izjav z osebnimi imeni navedenih lastnikov. Postopek inšpekcijskega nadzora smo ustavili, ker izobešanje prej opisanega zapisnika zbora lastnikov na oglasno desko ne pomeni kršitve določb ZVOP-a. Novi stanovanjski zakon namreč v 38. členu določa, da mora upravnik zapisnik zbora lastnikov objaviti na enak način, kot se sklicuje zbor lastnikov. To pa ob upoštevanju določb 36. člena Stanovanjskega zakona pomeni, da ga mora objaviti na oglasni deski, ki je dostopna vsem etažnim lastnikom.

4.2.2. *Prijava zaradi opravljanja videonadzora v večstanovanjski stavbi*

Ena izmed prijav, ki se nanašajo na Upravljanje večstanovanjskih stavb je bila vložena zaradi namestitve kamer oziroma uvedbe videonadzora, ki je stanovalcem omogočal, da dogajanje, ki ga snemajo kamere, v živo spremljajo prek posebnega kanala kableske televizije.

V postopku inšpekcijskega nadzora je bilo ugotovljeno, da videonadzorni sistem sestoji iz 5 kamer, ki spremljajo dogajanje pred glavnim vhodom, v veži s poštnimi nabiralniki, v veži pred dvigali v pritličju, nad stranskimi vhodnimi vrati ter v veži pred dvigali v prvi kleti. Mikroprocesorska centrala ter videorekorder se nahaja v posebnem zaklenjenem prostoru, kjer se je dogajanje, ki so ga spremljale kamere shranjevalo na videokasete, posnetki pa so se v primeru, da ni bilo nepredvidenih dogodkov hranili 7 dni.

Pogodbo za najem in montažo videonadzornega sistema so podpisali: upravnik, predsednik nadzornega odbora ter izvajalec, pri čemer je bilo ugotovljeno, da nihče od teh ni razpolagal s soglasji, iz katerih bi bilo razvidno, da etažni lastniki soglašajo z namestitvijo takšnega sistema.

Po mnenju inšpektorja, ki je obravnaval zadevo, za opravljanje zgoraj opisanega videonadzora ni bilo ustrezne pravne podlage. Poseben zakon, ki bi v Republiki Sloveniji urejal področje videonadzora, namreč še ni sprejet, drugi zakoni, kot npr. veljavni Stanovanjski zakon ter Zakon o zasebnem varovanju in obveznem organiziranju službe varovanja, pa takrat tudi še niso določali takšne obdelave osebnih podatkov. Ker torej za opravljanje videonadzora ni bilo zakonske podlage, bi se video nadzor glede na določbe 3. in 9. člena ZVOP-a lahko opravljal le v primeru, da bi tisti, ki opravlja video nadzor, imel pisne privolitve posameznikov, to je tistih oseb, na katere se osebni podatki (posnetki) nanašajo. To z vidika določb ZVOP-a tudi pomeni, da bi si moral tisti, ki opravlja video nadzor, pridobiti pisne privolitve vseh posameznikov, ki jih posnamejo kamere in katerih posnetki se za določen čas hranijo na videokasetah. Ob upoštevanju dejstva, da video nadzorni sistem snema in shranjuje posnetke vseh oseb, ki prebivajo ali vstopajo v večstanovanjsko hišo (ne zgolj etažnih lastnikov), bi bilo pridobivanje njihovih pisnih privolitev v praksi praktično neizvedljivo. Zaradi tega je inšpektorat zaključil, da pogojev, ki jih v zvezi z zakonitostjo obdelave osebnih podatkov predpisujeta 3. in 9. člen ZVOP-a, ne bi zadostila niti pisna privolitev vseh etažnih lastnikov. To pa je tudi pomenilo, da je bilo opravljanje video nadzora na način, kot je bil ugotovljen v postopku inšpekcijskega nadzorstva, z vidika 3. in 9. člena ZVOP-a nezakonito, saj upravljavec videonadzornega sistema za takšno obdelavo osebnih podatkov ni imel niti podlage v zakonu, niti v pisni privolitvi posameznika.

Vendar pa je inšpektorat pri odločanju presodil, da je na problematiko opravljanja video nadzora v obravnavanem primeru potrebno gledati širše in ne zgolj z vidika določb ZVOP-a.

Skladno s tem je inšpektorat pri svoji odločitvi upošteval tudi varstvo pravic strank in varstvo javnih koristi. Skladno s tem načelom (7. člen ZUP-a), se pri odločanju o pravicah, obveznostih in pravnih koristih strank nasproti njim uporabljajo tisti s predpisi določeni ukrepi, ki so zanje ugodnejši, če se z njimi doseže namen predpisa.

Prav tako je inšpektorat pri odločitvi upošteval tudi načelo varstva javnega interesa in varstvo zasebnih interesov iz 5. člena Zakonu o inšpekcijskem nadzoru ter načelo sorazmernosti iz 7. člena navedenega zakona. Ob upoštevanju navedenih načel mora inšpektor varovati interese pravnih in fizičnih oseb ter pri izbiri ukrepov ob upoštevanju teže kršitve izreči ukrep, ki je za zavezanca ugodnejši, če se s tem doseže namen predpisa.

Skladno z zgoraj navedenimi načeli je bilo pri izreku odločbe upoštevano, da bi takojšna in brezpogojna prepoved opravljanja video nadzora lahko pomenila prevelik korak nazaj v smislu varovanja premoženja etažnih lastnikov, kar pa nikakor ni namen tega postopka niti namen ZVOP-a. Temeljni namen ZVOP-a je nedvomno preprečitev nezakonitih in neupravičenih posegov v zasebnost posameznika, pri obdelavi osebnih podatkov, pri čemer je bilo v obravnavanem primeru potrebno upoštevati, da pravica do zasebnosti in varstva osebnih podatkov ne posega preveč v pravico do varnosti ter varstva zasebne ter skupne lastnine.

Ob upoštevanju zgoraj navedenega je bilo potrebno v postopku odločiti na način ter izreči ukrepe, ki bodo po eni strani zagotovili ustrezno zavarovanje osebnih podatkov ter ne bodo prekomerno posegli v zasebnost posameznikov, hkrati pa izvršitev te odločbe ne bo posegala v pravico do varnosti ter pravico etažnih lastnikov do ustreznega zavarovanja njihovega premoženja. Zaradi tega je inšpektor izdal odločbo, s katero je upravljavcu videonadzornega sistema naložil, da v roku 3 dni po vročitvi te odločbe zagotoviti, da dogajanja, ki ga posnamejo kamere, ne bo več mogoče spremljati prek posebnega kanala kableske televizije. Hkrati je inšpektorat upravljavcu videonadzornega sistema tudi naložil izvedbo ukrepov, ki bodo zagotovili ustrezno zavarovanje shranjenih posnetkov ter ustrezno evidentiranje pregledovanja posnetkov ter morebitnega posredovanja posnetkov drugim osebam.

Prepoved prenašanja posnetkov prek internega TV kanala je bila izrečena iz razloga, ker takšno prenašanje pomeni kršitev določb 11. in 13. člena ZVOP-a, saj takšen način posredovanja osebnih podatkov ne zagotavlja zavarovanja osebnih podatkov in ne omogoča nikakršnega evidentiranja obdelave osebnih podatkov s strani stanovalcev, saj lahko le ti popolnoma nekontrolirano snemajo dogajanje, ki ga posnamejo kamere. Poleg tega za takšen način obdelave osebnih podatkov ni nikakršne pravne podlage, samo posredovanje posnetkov prek internega TV kanala pa tudi prekomerno posega v zasebnost posameznika.

Z odločbo se je upravljavca videonadzornega sistema tudi opozorilo, da lahko po preteku 6 mesecev od vročitve te odločbe opravlja video nadzor v večstanovanjski hiši le še pod pogojem, če bo tako določeno v pogodbi o medsebojnih razmerjih med etažnimi lastniki. Takšna odločitev je temeljila na dejstvu, da opravljanje video nadzora presega okvir obratovanja večstanovanjske stavbe, kar pomeni, da za vgradnjo in upravljanje video nadzornega sistema ne zadostuje zgolj soglasje solastnikov, ki imajo več kot polovico solastniških deležev. Zaradi tega bodo morali etažni lastniki glede na določbe 116. člena Stvarnopravnega zakonika (Uradni list RS, št. 87/02) ter določbe 33. člena novega Stanovanjskega zakona to področje urediti v pogodbi o medsebojnih razmerjih. Ker etažni lastniki v obravnavani večstanovanjski stavbi pogodbe o medsebojnih razmerjih do izdaje odločbe še niso imeli sklenjene, je bilo etažnim

lastnikom glede na to, da se je večina etažnih lastnikov opredelila za delovanje videonadzornega sistema in bi takojšna prepoved delovanja video nadzornega sistema v smislu varovanja ljudi in premoženja pomenila prevelik korak nazaj, dano na razpolago dovolj časa, da v pogodbi o medsebojnih razmerjih odločijo tudi o nadaljnjem delovanju video nadzornega sistema.

Na zgoraj opisano odločbo glede opravljanja videonadzora v večstanovanjski stavbi so bile vložene 3 pritožbe. Ena od pritožb je bila vložena zaradi tega, ker inšpektorat ni v celoti prepovedal opravljanje videonadzora, dve pritožbi pa sta bili vloženi zaradi tega, ker je inšpektorat prepovedal predvajanje posnetkov prek posebnega kanala kableske televizije.

Ministrstvo za pravosodje je na drugi stopnji vse tri pritožbe zavrnilo kot neutemeljene ter potrdilo odločbo inšpektorata. Vendar pa odločba še ni pravnomočna, saj je eden od pritožnikov zoper odločbo vložil tožbo, v kateri zahteva, da sodišče odpravi odločbo v tistem delu, ki prepoveduje predvajanje posnetkov prek posebnega kanala kableske televizije.

V času poročanja Upravno sodišče Republike Slovenije o tožbi še ni odločilo. Ne glede na to, kakšna bo v obravnavani zadevi odločitev sodišča, bo potrebno po našem prepričanju področje videonadzora čimprej zakonsko urediti, zaradi česar je Inšpektorat za varstvo osebnih podatkov ministra za pravosodje in ministra za notranje zadeve že pisno opozoril na problematiko videonadzora.

Aktivnosti v zvezi za zakonsko ureditvijo videonadzora že potekajo. Prvi zakon, ki je to področje uredil za področje policije, je bil Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o policiji iz leta 2003. S tem zakonom je policija dobila zakonsko podlago za vodenje evidence vstopov in gibanja v varovanih objektih policije in na območju okolišev teh objektov, ki vsebuje tudi videoposnetek in druge zapise sistemov tehničnega varovanja.

Drugi zakon, ki je uredil področje videonadzora je novi Zakon o zasebnem varovanju (Uradni list RS, št. 126/03), ki je varnostnike pooblastil, da lahko pri opravljanju nalog zasebnega varovanja uporabljajo tudi videonadzorne sisteme ter vodijo zbirko podatkov o posnetkih videonadzornega sistema, v kateri se lahko podatki hranijo največ tri mesece od njihovega nastanka. Navedeni zakon tudi določa, da mora imetnik licence obvestilo o izvajanju ukrepa uporabe videonadzornega sistema objaviti na varovanem območju.

Poleg zgoraj navedenih zakonov, ki že veljata, se na Ministrstvu za pravosodje že pripravlja novi Zakonu o varstvu osebnih podatkov, ki naj bi uredil tudi področje videonadzora oziroma predpisal, kje in pod kakšnimi pogoji se videonadzor sploh lahko uporablja.

4.3. Prijave v zvezi z uporabo osebnih podatkov v upravnih in drugih postopkih

Inšpektorat za varstvo osebnih podatkov je v letu 2003 prejel 10 prijav v zvezi z uporabo osebnih podatkov pri vodenju upravnih postopkov in drugih postopkov.

Kot že rečeno, je potrebno pri ugotavljanju zakonitosti obdelave osebnih podatkov, ki se zbirajo in uporabljajo za namene vodenja upravnih, sodnih in drugih postopkov, vedno uporabljati tudi določbe procesnih zakonov. To pomeni, da je obdelava osebnih podatkov z vidika določb ZVOP-a zakonita, če se osebni podatki obdelujejo v skladu z določbami procesnih zakonov oziroma se osebni podatki uporabljajo za namene vodenja postopkov. Za osebne

podatke, ki so sestavni del nekega postopka namreč velja, da se lahko uporabljajo predvsem za opravljanje procesnih dejanj v okviru vodenih postopkov.

Do zlorabe osebnih podatkov, ki se zbirajo in uporabljajo za namene vodenja postopkov bi lahko prišlo šele tedaj, če bi se osebni podatki uporabili v nasprotju s pravili, ki jih določa procesni ali kakšen drug zakon, kar pomeni, da bi do zlorabe prišlo predvsem v primeru, če bi se osebni podatki uporabili za namene, ki z vodenim postopkom nimajo nobene zveze ali pa, če bi se osebni podatki posredovali tistim osebam, ki s procesnim ali drugim zakonom niso pooblašene za pregledovanje spisov zadeve. Poleg tega bi do kršitve določb ZVOP-a lahko prišlo tudi v primeru, če osebni podatki ne bi bili ustrezno zavarovani.

Glede na to, da je bilo v zvezi z uporabo osebnih podatkov v upravnih in drugih postopkih vloženo kar precej prijav, ki pa so se v večini izkazale za neutemeljene, podajamo v nadaljevanju podrobnejši opis nekaterih tipičnih zadev s tega področja.

4.3.1. Prijave v zvezi z uporabo osebnih podatkov v upravnih postopkih

Prva prijava, ki smo jo v letu 2003 prejeli zaradi suma nezakonite uporabe osebnih podatkov, ki so sestavni del postopkov, je bila vložena zaradi neustreznega evidentiranja posredovanja osebnih podatkov iz upravnega spisa.

Pri opravljanju inšpekcijskega nadzora v zvezi z zgoraj navedeno prijavo je bilo ugotovljeno, da se osebni podatki iz zbirk osebnih podatkov ter osebni podatki iz upravnih postopkov posredujejo le pooblaščenim uporabnikom, pri čemer se takšno posredovanje tudi ustrezno evidentira. Neustrezno evidentiranje posredovanja osebnih podatkov drugim uporabnikom je bilo ugotovljeno le v zvezi s posredovanjem osebnih podatkov inšpektorjem, saj se posredovanje osebnih podatkov inšpektorjem sploh ni evidentirano.

Inšpektorji imajo na podlagi pooblastil iz 19. člena Zakona o inšpekcijskem nadzorstvu nedvomno pravico pregledovati upravne spise ter pridobivati tiste osebne podatke iz uradnih evidenc in upravnih spisov, ki so potrebni za izvedbo inšpekcijskega nadzora. Vendar pa takšno zakonsko pooblastilo še ne pomeni, da upravljavcu osebnih podatkov v primeru, ko se osebni podatki posredujejo inšpektorju, takšnega posredovanja ni potrebno evidentirati. ZVOP namreč v petem odstavku 11. člena jasno določa, da mora upravljavec zbirke osebnih podatkov za vsako posredovanje osebnih podatkov zagotoviti, da je mogoče pozneje ugotoviti, kateri osebni podatki so bili posredovani ter komu in na kakšni podlagi so bili osebni podatki posredovani.

Zaradi ugotovljenih nepravilnosti je inšpektor na podlagi 33. člena Zakona o inšpekcijskem nadzoru upravno enoto ustno opozoril na nepravilnosti in na njihove posledice ter ji določil rok za odpravo ugotovljenih nepravilnosti in pomanjkljivosti. Za takšen ukrep se je inšpektor ob upoštevanju načela sorazmernosti odločil iz razloga, ker so inšpektorji na podlagi pooblastil iz 19. člena Zakona o inšpekcijskem nadzoru nedvomno upravičeni pridobivati osebne podatke iz zbirk osebnih podatkov ter tudi upravičeni do pregledovanja upravnih spisov, kar pomeni, da v zadevi ni šlo za nezakonito uporabo osebnih podatkov, ampak zgolj za nedosledno evidentiranje v zvezi s posredovanjem podatkov.

Druga prijava je bila vložena zoper območno enoto ZZZS in sicer iz razloga, ker naj bi na

ustni obravnavi pri zdravstveni komisiji v nasprotju z 82. členom Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, prisostvovala oseba, ki tam ne bi smela biti, s čimer je imela ta oseba nepooblaščen dostop do osebnih podatkov zavarovanca in njegovega pooblaščenca.

V prijavi je bilo nadalje navedeno, da naj bi bil ZVOP kršen tudi s tem, ko je bila pritožba zoper postopek zdravstvene komisije ter zoper sklep imenovanega zdravnika posredovana Direkciji ZZZS, s čimer naj bi bil vpogled v osebne podatke iz pritožbe omogočen nepooblaščenim osebam.

Inšpektor je pri obravnavi pritožbe zaključil, da ZZZS s svojim zgoraj opisanim ravnanjem ni kršil določb ZVOP-a ter skladno z 28. členom Zakona o inšpekcijskem nadzoru ustavil postopek inšpekcijskega nadzora.

Postopek inšpekcijskega nadzora je bil ustavljen iz razloga, ker je bilo v postopku ugotovljeno, da je oseba, ki naj bi se na ustni obravnavi neupravičeno seznanila z osebnimi podatki zavarovanca in njegovega pooblaščenca, redno zaposlena na ZZZS, kjer opravlja dela in naloge "koordinator dela v zdravstveni komisiji" in je dolžna opravljati naslednja dela: razporejanje in koordiniranje administrativnih del; preverjanje in kompletiranje medicinske dokumentacije, evidenc in arhiva; zagotavljanje ažurne izdaje sklepov in odprave pošte; sprejemanje in informiranje zavarovancev, delodajalcev in izvajalcev; nudenje pomoči pri pregledu zavarovancev; vodenje statističnih podatkov; pripravljanje analiz in poročil.

Inšpektor je pri odločitvi upošteval dejstvo, da imajo v vsakem organu, ki vodi zbirke osebnih podatkov ali vodi upravne in druge postopke, posamezni zaposleni dostop do osebnih podatkov, pri čemer pa ZVOP ne predpisuje, kateri so ti zaposleni ter, da je v obravnavanem primeru delo koordinatorja neposredno povezano z delom zdravstvene komisije. Poleg tega je inšpektor upošteval dejstvo, da je bil koordinator dela v zdravstveni komisiji seznanjen z notranjim aktom, ki v ZZZS-ju predpisuje postopke in ukrepe za zavarovanje osebnih podatkov. Poleg tega je koordinator (kot tudi vse ostale osebe, ki so jim zaradi narave njihovega dela dosegljivi podatki o zdravstvenem stanju zavarovancev), po določbah drugega odstavka 51. člena Zakona o zdravstveni dejavnosti (Uradni list RS, št. 9/92, s spremembami in dopolnitvami) podatke o zdravstvenem stanju zavarovancev dolžan varovati kot poklicno skrivnost.

Tudi v primeru uporabe osebnih podatkov za namene reševanja pritožb ali zahtevkov za izločitev uradnih oseb, gre z vidika določil ZVOP-a za uporabo osebnih podatkov za zakonite namene, to je za opravljanje procesnih dejanj v okviru vodenih postopkov. Pri reševanju pritožb ter pri odločanju o izločitvi uradnih oseb je povsem normalno in zakonito, da se z osebnimi podatki iz pritožbe ter z osebnimi podatki iz zadevne dokumentacije seznanijo tudi osebe, ki so po mnenju uradnih oseb pristojne za reševanje pritožb oziroma za odločanje o izločitvi uradnih oseb. Zaradi tega je inšpektor zaključil, da tudi v primeru posredovanja pritožb in pripadajoče dokumentacije tem osebam ne gre za kršitev določb ZVOP-a, še zlasti ne v primeru, če se le te rešujejo v okviru ene in iste pravne osebe, kot se je to zgodilo v obravnavanem primeru.

Prijavitelj se je na sklep inšpektorja o ustavitvi postopka pritožil, vendar je Ministrstvo za pravosodje na drugi stopnji njegovo pritožbo zavrnilo kot neutemeljeno.

Zoper ZZZS je bila v letu 2003 vložena tudi prijava v kateri prijavitelj navaja, da je ZZZS z

navedbo podatkov o njegovem zdravstvenem stanju v obrazložitvi sklepa zdravstvene komisije kršila določbe ZVOP-a, saj je bil predmetni sklep vročen tudi njegovemu delodajalcu.

V postopku inšpekcijskega nadzora je bilo ugotovljeno, da se v isti zadevi dejansko vedno izdala dva sklepa. Oba sklepa imata isto številko in datum, isti uvod, isti izrek, isti pravni pouk, isto navedbo oseb, katerim se sklep vroči ter isti podpis, razlikujeta pa se dejansko samo v obrazložitvi sklepa. V sklepu, ki ga prejme delodajalec (le ta je namreč tudi stranka v postopku), se ugotovljeno zdravstveno stanje v obrazložitvi ne navaja, v sklepu, ki ga prejmejo zavarovanec, osebni zdravnik ter ZZZS pa se v obrazložitvi navede tudi ugotovljeno zdravstveno stanje.

Zgoraj opisanega načina se ZZZS poslužuje zaradi varovanja podatkov o zdravstvenem stanju zavarovanca ter zaradi Pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja, kjer je v 238. členu določeno, da sklep imenovanega zdravnika ali zdravstvene komisije, ki ga prejme delodajalec, ne sme navajati podatkov o zdravstvenem stanju zavarovanca.

Ker je bilo v konkretnem postopku ugotovljeno, da je delodajalec dejansko prejel sklep, v katerem v obrazložitvi ni bilo navedeno zdravstveno stanje zavarovanca, je inšpektor postopek inšpekcijskega nadzora ustavil, ker po njegovem mnenju v zadevi ni šlo za kršitev določb ZVOP-a. Prijavitelj se je na sklep pritožil, vendar je Ministrstvo za pravosodje na drugi stopnji njegovo pritožbo zavrnilo kot neutemeljeno.

Postopek inšpekcijskega nadzora je bil ustavljen tudi v zvezi s prijavo, v kateri prijavitelj navaja, da je bila iz zdravstvenega doma odtujena in zadržana njegova medicinska dokumentacija in sicer zaradi pritožbe, ki jo je naslovil na ZZZS v zvezi s podaljšanjem bolniškega staleža.

Pri obravnavi prijave je bilo ugotovljeno, da je zdravstveni dom del zdravstvene dokumentacije res posredoval ZZZS-ju. Dokumentacija je bila ZZZS-ju posredovana na podlagi 79. člena Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (Uradni list RS, št. 9/92, s spremembami in dopolnitvami), ter na podlagi določb 154. členu Zakona o zavarovalništvu (Uradni list RS, št. 13/00). Poleg tega je bilo v postopku tudi ugotovljeno, da so se osebni podatki prijavitelja uporabljali za zakonite namene, to je za namene odločanja o pravicah iz zdravstvenega zavarovanja.

Glede na to, da je bilo v obravnavanem primeru ugotovljeno, da so se osebni podatki posredovali ZZZS-ju na podlagi zgoraj navedenih zakonskih določb, bi lahko v obravnavanem primeru prišlo do kršitve določb ZVOP-a le v primeru, če bi prijavitelj že pred posredovanjem osebnih podatkov skladno svojimi pravicami iz 47. člena Zakona o zdravstveni dejavnosti (Uradni list RS št. 9/92, s spremembami in dopolnitvami) od svojega osebnega zdravnika zahteval, da brez njegove izrecne privolitve nikomur ne sme posredovati podatkov o njegovem zdravstvenem stanju. Vendar pa prijavitelj v obravnavanem primeru takšnega zahtevka ni podal.

Ena od pritožb v zvezi z uporabo osebnih podatkov je bila vložena tudi zaradi postopanja upravne enote v postopku spremembe priimka, ker je stranka po prejemu odločbe ugotovila, da je sprememba priimka nekoliko drugačna, kot si je želela. Inšpektor je pri obravnavi pritožbe ugotovil, da je upravna enota ravnala v skladu z določbami Zakona o splošnem upravnem postopku ter Zakona o osebnem imenu. Osebnosti podatke stranke je uporabljala

izključno za namene vodenega postopka, kar pomeni, da določbe ZVOP-a v obravnavanem primeru niso bile kršene, zaradi česar je bil postopek ustavljen.

V zvezi s tem velja na tem mestu poudariti, da inšpektor za varstvo osebnih ni pooblaščen za presojo pravilnosti odločitev v upravnem postopku. Če namreč stranka meni, da v postopku ni bilo pravilno odločeno, ima možnost vložiti pritožbo, o čemer pa odloča organ druge stopnje in ne inšpektor. Prav tako inšpektor ni pristojen da presoja o tem, ali so podatki, ki se uporabljajo za namene vodenja upravnih postopkov, točni.

Inšpektor za varstvo osebnih podatkov lahko v zvezi z uporabo osebnih podatkov, ki se zbirajo ali uporabljajo za namene vodenja upravnih in drugih postopkov ugotavlja predvsem sledeče:

- ali so osebni podatki pridobljeni na zakonit način;
- ali se osebni podatki uporabljajo v skladu z določbami procesnih zakonov kar pomeni, da je obdelava zakonita, če se osebni podatki uporabljajo za namene opravljanja procesnih dejanj v okviru vodenih postopkov oziroma za namene, ki so določeni v procesnem ali drugem zakonu;
- katerim osebam se posredujejo osebni podatki, katere osebe pregledujejo posamezne spise ter kako se evidentira posredovanje podatkov ter pregledovanje spisov;
- ali je posamezniku omogočeno, da se seznanijo z osebnimi podatki, ki se nanašajo nanj;
- ali so osebni podatki ustrezno zavarovani.

4.3.2. Prijave v zvezi z uporabo osebnih podatkov v drugih postopkih

V eni od prijav, ki smo jo prejeli, je bil izražen sum, da je delodajalec z navedbo datuma rojstva v sklepu o izbiri, ki je bil posredovan vsem neizbranim kandidatom, kršil tajnost osebnih podatkov. Ker smo v obravnavanem obdobju prejeli precej vprašanj, ki se nanašajo na pravico neizbranih kandidatom za zaposlitev do seznanitve z osebnimi podatki izbranega kandidata, podajamo v nadaljevanju nekaj pojasnil v zvezi s tem.

Iz pregledane dokumentacije v zvezi z zgoraj navedeno prijavo je bilo razvidno, da je delodajalec v sklepu o izbiri, ki ga je posredoval vsem neizbranim kandidatom, sicer res navedel tudi datum rojstva izbranega kandidata, vendar pa je bil sklep izdan v času, ko je še veljal Zakon o temeljnih pravicah iz delovnega razmerja. Skladno z 10. členom navedenega zakona je bil delodajalec neizbranim kandidatom dolžan v osmih dneh posredovati sklep o izbiri, v katerem so seveda navedeni tudi osebni podatki o izbranem kandidatu. To je pomenilo, da so bili neizbrani kandidati takrat upravičeni, da se seznanijo z identifikacijskimi osebnimi podatki izbranega kandidata. Torej je šlo v zadevi za uporabo osebnih podatkov, ki so bili sestavni del postopka, kar z vidika določb ZVOP-a pomeni, da jih lahko poleg organa, ki vodi postopek uporabljajo tudi stranke v postopku, vendar le za namene vodenega postopka ali za namene, ki so določeni v zakonu.

S 01.01.2003 je z uveljavitvijo novega Zakona o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 42/02) prenehal veljati Zakon o temeljnih pravicah iz delovnega razmerja. Novi zakon o delovnih razmerjih v svojem 28. členu (pravice neizbranega kandidata) določa, da mora delodajalec v osmih dneh po sklenitvi pogodbe o zaposlitvi pisno obvestiti neizbranega kandidata o tem, da ni bil izbran. To z vidika določb ZVOP-a po našem mnenju pomeni, da z dnem uveljavitve novega Zakona o delovnih razmerjih (01.01.2003) neizbrani kandidati glede na določbe 22. in 28. člena Zakona o delovnih razmerjih niso več upravičeni, da se seznanijo z osebnimi

podatki izbranega kandidata.

Zgoraj navedene določbe Zakona o delovnih razmerjih veljajo predvsem za področje zasebnega sektorja, kjer imajo delodajalci glede na določbe 22. člena tega zakona ob upoštevanju zakonskih prepovedi pravico do proste odločitve o tem, s katerim kandidatom, ki izpolnjuje pogoje za opravljanje dela, bodo sklenili pogodbo o zaposlitvi. Naveden zakon v členih, ki določajo pravice in obveznosti kandidatov, neizbranim kandidatom ne daje pravice, da se seznanijo z osebnimi podatki izbranega kandidata. To z vidika določb ZVOP-a pomni, da neizbrani kandidati nimajo zakonske podlage, ki bi jih pooblašчала, da se seznanijo z osebnimi podatki izbranega kandidata.

Nekoliko drugačna je zadeva na področju javnega sektorja. Na področju zaposlovanja javnih uslužbencev namreč velja načelo enake dostopnosti, zaradi česar se zaposlovanje izvaja tako, da je zagotovljena enakopravna dostopnost delovnih mest za vse zainteresirane kandidate pod enakimi pogoji in tako, da se zagotovi izbira kandidata, ki je najboljše strokovno usposobljen za opravljanje delovnih nalog.

Postopek izbire javnih uslužbencev predpisuje Zakon o javnih uslužbencih (ZJU; Uradni list RS, št. 56/02), ki v 63. členu določa, da se o izbiri uradnika izda upravna odločba, ki se vroči izbranemu kandidatu, drugim kandidatom pa se vroči sklep, da niso bili izbrani. V tretjem odstavku 63. člena je nadalje tudi določeno, da po izdaji odločbe o izbiri lahko vsak kandidat, ki je sodeloval v izbirnem postopku, pod nadzorom uradne osebe organa vpogleda v vse podatke, ki jih je izbrani kandidat navedel v prijavi na javni natečaj in dokazujejo izpolnjevanje natečajnih pogojev, in v gradiva izbirnega postopka.

Določba zgoraj citiranega tretjega odstavka 63. člena ZJU z vidika določb ZVOP-a pomeni, da imajo neizbrani kandidati zakonsko pooblastilo oziroma pravico, da se po izdaji odločbe lahko seznanijo z osebnimi podatki izbranega kandidata. Vendar pa takšno zakonsko pooblastilo še ne pomeni, da lahko neizbrani kandidati z osebnimi podatki, s katerimi so se seznanili pri pregledu dokumentacije, počnejo karkoli. Osebne podatke izbranega kandidata lahko uporabljajo le za zakonite namene, to je za morebitno vložitev pritožbe, vsaka drugačna uporaba osebnih podatkov, npr. sporočanje osebnih podatkov javnosti, pa bi lahko pomenila zlorabo osebnih podatkov po 154. členu Kazenskega zakonika.

V zvezi z uporabo osebnih podatkov, ki so sestavni del postopka, smo na podlagi prijave uvedli tudi postopek, v katerem je bilo ugotovljeno, da je ena od strank v pravnem postopku kopirala dokumentacijo iz sodnega spisa, ki je seveda vsebovala tudi osebne podatke strank, pooblaščenec in prič, ter takšne kopije posredovala na naslove večih fizičnih in pravnih oseb, ki z vodenim pravnim postopkom niso imele nobene zveze.

Inšpektor, ki je zadevo obravnaval, je presodil, da je stranka nezakonito uporabila osebne podatke, ki so bili zbrani za namene vodenja sodnega postopka ter zoper stranko podal predlog za uvedbo postopka o prekršku in sicer zaradi kršitve 9. člena ZVOP-a oziroma zaradi storitve prekrška po četrtem odstavku 31. člena ZVOP-a. Po mnenju inšpektorja je namreč stranka v pravnem postopku vsekakor imela pravico pregledovati, prepisovati in uporabljati dokumente iz pravnega spisa, ki so v obravnavanem primeru vsebovali tudi osebne podatke strank in drugih udeleženi v postopku, vendar pa bi lahko kot uporabnik osebnih podatkov osebne podatke iz pravnega postopka uporabljal le za opravljanje procesnih dejanj, v okviru vodenih postopkov ter za druge, v zakonu izrecno določene namene.

Dokumenti in osebni podatki iz pravnega postopka po mnenju inšpektorja namreč niso namenjeni temu, da bi si jih stranke v postopku same prosto kopirale ter posredovale tretjim osebam oziroma uporabljale za namene in na način, ki nima nobene zveze z vodenimi postopki.

Sodnik za prekrške je v zvezi z zgoraj opisano zadevo na prvi stopnji presodil, da je stranka s svojim ravnanjem kršila določbe 9. člena ZVOP-a ter stranki prisodil denarno kazen.

V zvezi z uporabo osebnih podatkov, ki se zbirajo in uporabljajo za namene vodenja postopkov velja omeniti tudi pritožbo zoper sodnega izvršitelja, ki je dolžniku v poštnem nabiralniku pustil sporočilo z dolžnikovimi osebnimi podatki, ki pa ni bilo vstavljeno v ovojnico. Po našem mnenju takšno ravnanje lahko pomeni kršitev določb ZVOP-a, saj izvršitelj ni zagotovil ustreznega zavarovanja osebnih podatkov v času prenosa podatkov. Izvršitelj bi namreč moral svoje obvestilo vročiti v zaprti ovojnici in sicer na način, ki je v zvezi z vročanjem predpisan v enajstem poglavju Zakona o pravnem postopku.

4.4. Prijave zaradi uporabe osebnih podatkov za pošiljanje propagandnega materiala in propagandnih elektronskih sporočil

Zaradi uporabe osebnih podatkov za namene pošiljanja propagandnega materiala smo v letu 2003 prejeli 6 prijav in sicer:

- 2x zaradi uporabe elektronskega naslova za pošiljanje neželenih elektronskih sporočil;
- 2x zaradi pošiljanja ponudbe za odkup delnic;
- 1x zaradi uporabe osebnih podatkov iz registra morskih čolnov za namene pošiljanja ponudb za zavarovanje;
- 1x zaradi uporabe podatkov iz razvida samozaposlenih v kulturi za namene pošiljanja propagandnega materiala

V primeru prijav, ki sta se nanašali na ponudbo za odkup delnic je bilo ugotovljeno, da je borznoposredniška družba osebne podatke, ki jih je uporabila za pošiljanje ponudbe za odkup delnic, pridobila iz Centralnega registra nematerializiranih vrednostnih papirjev, ki ga vodi KDD - Centralna klirinško depotna družba d.d..

Po določbah 84. člena Zakona o nematerializiranih vrednostnih papirjih (Uradni list RS, št. 23/99) so vsi podatki, vpisani v delniške knjige oziroma knjige imenskih vrednostnih papirjev, ki jih vodi klirinško depotna družba v imenu in za račun izdajatelja (65. člen tega zakona), javni, razen podatka o enolični identifikaciji fizične osebe (EMŠO).

Klirinško depotna družba mora na zahtevo vsake osebe izdati izpisek stanja delničarjev oziroma imetnikov imenskih vrednostnih papirjev iz delniške knjige oziroma knjige imenskih vrednostnih papirjev, ki jo vodi, s podatki iz prejšnjega odstavka.

Glede na to, da so podatki o lastništvu delnic posamezne družbe skladno z zgoraj citiranimi določbami 84. člena Zakona o nematerializiranih vrednostnih papirjih javni in si jih lahko po plačilu nadomestila za vpogled v delniško knjigo in register imenskih vrednostnih papirjev vsakdo pridobi, je v primeru, ko si nekdo pridobi izpisek stanja delničarjev določene delniške družbe ter pridobljene osebne podatke uporabi za to, da delničarjem pošlje ponudbo za odkup njihovih delnic, po našem mnenju zelo težko govoriti o kršitvi določb ZVOP-a.

Kljub temu pa samo dejstvo, da so osebni podatki v določeni zbirki osebnih podatkov javni in si jih lahko vsakdo pridobi, po našem mnenju še ne pomeni, da je takšne podatke dovoljeno uporabljati za kar koli. Po našem mnenju se osebne podatke, ki so javni in si jih lahko vsakdo pridobi namreč lahko uporabi samo za namene, ki niso v bistvenem nasprotju z nameni, za katerih so bili osebni podatki zbrani. To v primeru Centralnega registra nematerializiranih vrednostnih papirjev pomeni, da je podatke iz registra morda res dopustno uporabiti za to, da se delničarjem ponudi odkup njihovih delnic. Nikakor pa podatkov iz Centralnega registra nematerializiranih vrednostnih papirjev ni dopustno uporabiti za to, da se delničarjem pošlje ponudba za nakup npr. avtomobila ali kakšnega drugega izdelka, saj je uporaba osebnih podatkov delničarjev za takšne namene v popolnem nasprotju z nameni, zaradi katerih so bili njihovi osebni podatki zbrani.

Na Inšpektoratu za varstvo osebnih podatkov smo poleg prijav in pritožb v letu 2003 prejeli tudi precej vprašanj v zvezi z uporabo osebnih podatkov za namene ponujanja blaga in storitev. V zvezi s tem ugotavljamo, da področje uporabe osebnih podatkov za namene ponujanja blaga in storitev z uporabo poštnih storitev, telefonskih klicev, elektronske pošte ali kakšnih drugih telekomunikacijskih sredstev (neposredno trženje) v Republiki Sloveniji zakonsko sploh ni posebej urejeno. To področje naj bi uredil novi ZVOP, ki ga že pripravlja Ministrstvo za pravosodje, poleg tega pa bi bilo koristno, če bi se to področje podrobneje uredilo tudi v Zakonu o varstvu potrošnikov.

Potrošniki so pri nas zaenkrat zavarovani zgolj pred uporabo sistema klicev brez posredovanja človeka in sicer z določbami 45.a člena Zakona o varstvu potrošnikov, ki določa, da lahko podjetje uporablja sistem klicev brez posredovanja človeka, faksimile napravo in elektronsko pošto, samo z vnaprejšnjim soglasjem posameznega potrošnika, ki mu je sporočilo namenjeno. V navedenem členu je tudi določeno da, če potrošnik pri kateremkoli stiku, vzpostavljenim s sredstvom za komunikacijo, ki omogoča osebna sporočila, izjavi, da ne želi več prejemati sporočil na takšen način, mu podjetje ne sme več pošiljati nobenih sporočil, ki so namenjena sklenitvi pogodbe za dobavo kateregakoli blaga ali katerekoli storitve. Nadzor nad izvajanjem 45.a člena Zakona o varstvu potrošnikov izvaja predvsem Tržni inšpektorat Republike Slovenije.

Kar zadeva uporabo osebnih podatkov za namene ponujanja blaga in storitev je potrebno na tem mestu opozoriti, da veljavni ZVOP tistih telefonskih naročnikov, ki so dovolili objavo v telefonskem imeniku, ne ščiti pred pošiljanjem propagandnega materiala ter neželenimi telefonskimi anketami in telefonsko prodajo. ZVOP namreč v svojem 5. členu med drugim določa, da se določbe tega zakona ne uporabljajo za osebne podatke v zbirki osebnih podatkov, za katere je posameznik pisno privolil, da so v njej in je po naravi ali namenu lahko vsakumur dostopna. Ena izmed takšnih zbirk osebnih podatkov pa je vsekakor tudi javni del telefonskega imenika.

Iz zgoraj navedenega izhaja, da se posamezniki zaenkrat lahko zavarujejo pred neželenimi telefonskimi klici ter uporabo telefonskega imenika za namene pošiljanja propagandnega materiala le na ta način, da prepovedo objavo svojih podatkov v telefonskem imeniku ter, da kličočim povedo, da ne želijo nadaljnjih klicev. Boljši način bi bil ta, da se v nekem zakonu, npr. Zakonu o varstvu potrošnikov predpiše vodenje posebnega registra, ki bo vseboval seznam osebnih imen, telefonskih števil, naslovov stalnih ali začasnih prebivališč in naslove elektronske pošte tistih posameznikov, ki ne želijo uporabe svojih osebnih podatkov za

namene izvajanja anket, telefonske prodaje ter pošiljanja propagandnega materiala. Osebe, ki izvajajo ankete, telefonsko prodajo ali se ukvarjajo z neposrednim trženjem, ne bi smeli klicati in pošiljati propagandnih sporočil osebam, katerih osebni podatki so navedeni v takšnem registru in bi bili tudi kazensko odgovorni za kršitev takšnih določb.

Obstaja tudi možnost, da se v zakonu, ki ureja telekomunikacije in vodenje telefonskega imenika določi možnost, da se v telefonskem imeniku na zahtevo naročnika označijo vsi tisti naročniki, ki svoje podatke ne dovolijo uporabljati za izvajanje telefonskih anket, telefonskih prodaj ali pošiljanje propagandnih sporočil.

4.5. Prijave zaradi objave osebnih podatkov na internetu

Leto 2003 je v zvezi z varstvom osebnih podatkov nedvomno najbolj zaznamovala objava Centralne abecedne evidence na spletni strani <http://www.udba.net/>.

Poleg "afere udba.net" je inšpektorat v letu 2003 obravnaval še dve prijavi v zvezi z objavo osebnih podatkov na internetu. Ena od prijav je bila vložena zaradi objave osebnih podatkov predsednikov društev, druga pa zaradi objave osebnih podatkov izžrebancev.

4.5.1. Objava Centralne Abecedne Evidence na internetu

Inšpektorat za varstvo osebnih podatkov je bil dne 17.04.2003 s strani policije obveščen, da je na spletni strani <http://www.udba.net/> objavljena Centralna Abecedna Evidenca (posebna zbirna evidenca Republiškega sekretariata za notranje zadeve Socialistične Republike Slovenije, ki naj bi se vodila do leta 1988). V navedeni evidenci so se nahajali osebni podatki o več tisočih državljanih SR Slovenije in SFRJ ter podatki o tujcih, ki so jih obravnavali uradni organi SRS.

Po prejetem obvestilu je bil na Inšpektoratu za varstvo osebnih podatkov še istega dne opravljen pregled spletne strani na naslovu: <http://www.udba.net/>. Ob tem je bil opravljen tudi izpis in pregled nekaterih naključno izbranih map, poleg tega pa je inšpektor zaradi zavarovanja dokazov na svoj osebni računalnik prenesel in shranil 5 naključno izbranih map.

Pri pregledu spletne strani <http://www.udba.net/> dne 17.04.2003 v prostorih inšpektorata je bilo ugotovljeno, da so mape z osebnimi podatki v formatu PDF in jih je možno enostavno odpreti s programom Acrobat Reader. Osebe, katerih osebni podatki so bili objavljeni, je bilo mogoče iskati po začetnih črkah priimka, pri čemer je bilo mogoče priti do sledečih osebnih podatkov posameznikov: ime in priimek, datum in kraj rojstva, dekliški priimek, ime in priimek očeta in matere, dekliški priimek matere, kraj prebivališča, poklic, državljanstvo, narodnost, podatki o prekrških in kaznivih dejanjih, številka dosjeja, ...

Ker je v zadevi nedvomno šlo za največjo do sedaj ugotovljeno zlorabo osebnih podatkov v Republiki Sloveniji, oziroma za nezakonito obdelavo osebnih podatkov iz uradne evidence, ki bi morali biti glede na občutljivost podatkov (podatki o narodnosti, o prekrških in o izbrisanih kazenskih obsodbah) po določbah 4. člena ZVOP-a ter določbah 6. člena ratificirane in objavljene Konvencije o varstvu posameznikov glede na avtomatsko obdelavo osebnih podatkov, ki je bila ratificirana in objavljena leta 1994 (Uradni list RS, št. 11/94 - Mednarodne pogodbe št. 3/94) še posebej zavarovani, je bil v dneh 17.04.2003 in 18.04.2003 štirinajstim ponudnikom dostopa do interneta v Republiki Sloveniji prek telefona izrečena ustna odločba.

Izrek ustne odločbe se je glasil:

"Ponudniku internet storitev se odreja, da takoj prepreči vsakršen dostop ali pregledovanje spletne strani na naslovu: <http://www.udba.net/> (IP naslov: 203.146.102.48)."

Zaradi nedvoumne navedbe spletnega in IP naslova ter zaradi identifikacije organa, ki je odločbo izrekel, je bil izrek ustne odločbe, ki ga je bilo treba izvršiti, skupaj z uvodom, na katerem je bilo nedvoumno izraženo, da gre za ustno odločbo, ponudnikom posredovan tudi po elektronski pošti.

Dejstva, da na katera se opira izdana odločba, so bila ugotovljena in izkazana s pregledom spletne strani <http://www.udba.net/> ter s potrditvijo avtentičnosti osebnih podatkov s strani policije.

Smiselnost, namen in razlog za izrek ustne odločbe je bil v tem, da se še pred javno objavo spletnega naslova v medijih, na območju Republike Slovenije omeji in oteži uporaba objavljenih osebnih podatkov in zmanjšajo nezakoniti in neupravičeni posegi v zasebnost posameznikov ter zmanjšajo s tem povezane škodljive posledice, ki so nastale zaradi nezakonitega posredovanja osebnih podatkov v svetovni splet.

Ustna odločba je bila izdana na podlagi 28. člena ZVOP-a, 32. člena Zakona o inšpekcijskem nadzoru in 211. člena Zakona o splošnem upravnem postopku. Inšpektor za varstvo osebnih podatkov, ki pri opravljanju inšpekcijskega nadzorstva ugotovi kršitev zakona ali drugega predpisa, ki ureja varstvo osebnih podatkov, ima v 28. členu ZVOP-a nedvoumno pravico, da **takoj** odredi prepoved obdelave osebnih podatkov vsem, ki nezakonito obdelujejo osebne podatke.

Ustne odločba je bila izdana zaradi nujnih ukrepov v javnem interesu saj je obstajala nevarnost za življenje in zdravje ljudi, za javni red in mir ter za javno varnost, pri čemer zaradi napovedane javne objave spletnega naslova v medijih s sprejemom ukrepov ni bilo moč odlašati. Pri tem je bilo upoštevano dejstvo, da dostopa do podatkov na internetu na takšen način ni mogoče v celoti preprečiti. Prav tako je bilo pred odločitvijo upoštevano, da bo prepoved dostopa do spletne strani na naslovu <http://www.udba.net/> povzročila povečanje zanimanja za vsebino na navedeni spletni strani, vendar je pri tem prevladalo prepričanje, da se bo po že pred izrekom odločbe napovedani javni objavi spletnega naslova ter seznanitvijo javnosti v zvezi z objavo osebnih podatkov, v vsakem primeru močno povečal obisk navedene spletne strani. Ob upoštevanju splošne pravice državljanov Republike Slovenije do dostopa do vsebin, objavljenih na internetu, je pri odločitvi prevladala potreba po varstvu izredno občutljivih osebnih podatkov več tisoč oseb, torej potreba po varstvu ene izmed človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ki jih posameznikom zagotavlja 38. člen Ustave Republike Slovenije. Z ustavo zagotovljena pravica do varstva osebnih podatkov je bila v konkretnem primeru po prepričanju inšpektorja pomembnejša od pravice dostopa do spletne strani na naslovu <http://www.udba.net/>, ob čemer je bil inšpektor prepričan, da je varovanje pravice do varstva osebnih podatkov v javnem interesu državljanov Republike Slovenije.

V obravnavanem primeru je za nezakonito obdelavo osebnih podatkov odgovoren lastnik internetne strani na naslovu <http://www.udba.net/> ter oseba, ki je osebne podatke uporabila na takšen način, vendar pa se v obravnavanem primeru lastnik spletne strani nahajal v tujini, konkretno v Kraljevini Tajski, kjer inšpektor za varstvo osebnih podatkov nima pristojnosti.

Navkljub dejstvu, da se baza z osebnimi podatki nahaja v tujini, pa je med obdelovalce osebnih podatkov ter s tem med zavezance po Zakonu o varstvu osebnih podatkov po mnenju inšpektorja bilo mogoče šteti tudi ponudnike dostopa do interneta, saj le ti na območju Republike Slovenije svojim uporabnikom omogočajo prenos, pregledovanje in širjenje v tujini objavljenih osebnih podatkov. Takšen zaključek temelji na definiciji izraza "obdelava osebnih podatkov" iz 3. točke prvega odstavka 2. člena ZVOP-a, po kateri med obdelavo osebnih podatkov med drugim spada tudi **prenos** in pregledovanje osebnih podatkov, ter na definiciji avtomatske obdelave iz 2. člena ratificirane in objavljene Konvencije o varstvu posameznikov glede na avtomatsko obdelavo osebnih podatkov, po kateri avtomatska obdelava vključuje med drugim tudi iskanje in **širjenje** podatkov.

Po izdaji ustne odločbe je bila v zakonskem roku izdana tudi pisna odločba, ki pa je bila dne 28.04.2003 s strani inšpektorja izrečena za nično in sicer iz razloga, ker se odločbe dejansko sploh ni dalo izvršiti (ničnostni razlog iz 3. točke prvega odstavka 279. člena Zakona o splošnem upravnem postopku). V postopku se je namreč izkazalo, da izdane odločbe dejansko ni bilo mogoče izvršiti oziroma, da na takšen način ni bilo mogoče preprečiti nezakonite obdelave osebnih podatkov in s tem nezakonite in neupravičene posege v zasebnost posameznika, kar je bil dejansko poglavitni namen izdane odločbe. Izkazalo se je namreč, da so ponudniki internet storitev v Republiki Sloveniji svojim uporabnikom sicer lahko blokirali neposreden dostop na spletni naslov <http://www.udba.net/> (IP naslov: 203.146.102.48), vendar pa so njihovi uporabniki do navedene spletne strani kljub temu lahko dostopali prek javnih tako imenovanih proxy strežnikov, katerih naslovi so bili kmalu po izdaji odločbe objavljeni v medijih.

Poleg odločbe inšpektorja za varstvo osebnih podatkov so zlasti s strani policije pa tudi Ministrstva za zunanje zadeve potekale aktivnosti, da bi se sporna vsebina umaknila s spletnih strani na izvoru, torej na strežniku, ki je bil lociran v Kraljevini Tajska. Vendar pa smo bili pri tem neuspešni. Oseba, ki je evidenco objavila na spletnih straneh, le te ni hotela sama odmakniti, Kraljevina Tajska pa še vedno ni sprejela Zakona o varstvu osebnih podatkov, kar je pomenilo, da objava osebnih podatkov po njihovi zakonodaji ne pomeni kršitve zakona. Kraljevina Tajska je po naših informacijah predlog zakona o varstvu osebnih podatkov sicer pripravila že v letu 2001, vendar pa predlog zakona še vedno ni sprejet, ker se še vedno dogovarjajo o njegovi vsebini.

Centralna abecedna evidenca, ki je bila objavljena na internetu, bi morala biti dejansko shranjena v Arhivu Republike Slovenije. Dostop do osebnih podatkov, ki jih navedena evidenca vsebuje, bi glede na določbe ZVOP-a lahko imele le tiste osebe, ki so za uporabo teh osebnih podatkov pooblašene z zakonom ali s pisno privolitvijo posameznika, na katerega se podatki nanašajo. Poleg tega bi moral Arhiv Slovenije skladno z določbami 38. člena Ustave RS ter določbami 18. člena ZVOP-a na zahtevo posameznika le temu omogočiti tudi vpogled in prepis osebnih podatkov, ki se nanašajo nanj, torej lahko vsakdo vpogleda le v svoje osebne podatke.

Objava Centralne abecedne evidence po našem mnenju pomeni storitev kaznivega dejanja zlorabe osebnih podatkov po 154. členu Kazenskega zakonika. Predkazenski postopek vodi Okrožno državno tožilstvo v Ljubljani, od koder pa so nas obvestili, da jim je policija v zvezi z zadevo poslala poročilo po sedmem odstavku 148. člena Zakona o kazenskem postopku

4.5.2. Ostale prijave zaradi objave osebnih podatkov na internetu

Inšpektorat je v oktobru prejel obvestilo posameznika, v katerem je bilo navedeno, da je na

internetu nezakonito objavljen njegov domači naslov.

Po pregledu spletne strani je bilo ugotovljeno, da so na internetu dejansko objavljena osebna imena in naslovi predsednikov društev.

Po določbah 5. člena ZVOP-a se za osebne podatke, ki jih o svojih članih zbirajo stranke, društva ali druge podobne organizacije, ne uporabljajo določbe ZVOP-a, seveda samo v primeru, če se ti strinjajo. To pomeni, da se morajo člani društva sami dogovoriti o tem, katere osebne podatke o članih bodo zbirali ter komu se bodo njihovi podatki posredovali.

Zaradi določb 5. člena ZVOP-a smo vlagatelju predlagali, naj se najprej sam obrne na lastnika strežnika ter od njega zahteva, da s spletne strani odstrani njegov naslov, oziroma, naj se v društvu najprej sami dogovorijo, katere podatke bodo objavili na spletnih straneh ter, da naj se na inšpektorja ponovno obrnejo šele v primeru, če bodo njegovi podatki še naprej objavljeni kljub njegovemu nestrinjanju. Ker se vlagatelj ni več oglasil, smo postopek ustavili.

V zvezi z objavo osebnih podatkov na internetu je inšpektorat prejel tudi prijavo, v kateri je bil izražen sum, da so na internetu nezakonito objavljeni osebni podatki nagrajencev. Po pregledu spletne strani je bilo ugotovljeno, da so na spletni strani dejansko objavljeni osebni podatki 51 nagrajencev in sicer njihovo osebno ime, ime in priimek, naslov, pošta, vrsta nagrade, davčna izpostava in davčna številka.

V nadaljnjem postopku je bilo ugotovljeno, da zavezanec (upravljavec spletne strani) nima pisnih privolitev za takšno obdelavo osebnih podatkov. Samo dejstvo, da nekdo sodeluje v neki nagradni igri namreč še ne pomeni, da se v primeru, ko je izžreban, njegovi osebni podatki lahko javno objavijo. Z vidika določil ZVOP-a bi namreč bila takšna javna objava dopustna samo v primeru, če bi to določal nek zakon (kar pa ne določa) ali pa, če bi v to pisno privolil posameznik. To pomeni, da bi si moral zavezanec, preden bi na spletnih straneh objavil osebne podatke posameznega nagrajenca, od njega pridobiti podpisano izjavo, iz katere bi bilo razvidno, da le ta zavezancu dovoljuje, da določene njegove osebne podatke (npr.: osebno ime, naslov ter vrsto nagrade) objavi na svojih spletnih straneh. To bi v obravnavanem primeru lahko storil npr. tako, da bi osebe, ki se želijo potegovati za posamezne nagrade pisno pozval, naj na dopisnico napišejo tudi to, da v primeru prejema nagrade soglašajo oz. dovoljujejo, da se njihovo osebno ime, naslov ter vrsta nagrade objavi na spletnem naslovu .... Poleg tega bi moral zavezanec skladno z določbami sedmega odstavka 3. člena ZVOP-a predhodno objaviti tudi tekst, iz katerega bi bilo jasno razvidno, za kakšne namene se bodo obdelovali in uporabljali osebni podatki nagrajencev in udeležencev, koliko časa se bodo njihovi osebni podatki hranili ter koliko časa bodo osebni podatki nagrajencev objavljeni na spletnih straneh.

Zaradi ugotovljenih nepravilnosti je bila zavezancu izdana odločba, s katero mi je bilo naloženo, da mora takoj po vročitvi odločbe poskrbeti, da se bo seznan z osebnimi podatki nagrajencev odstranil s spletnih strani družbe. Hkrati mu je bilo naloženo, da lahko po vročitvi odločbe na svojih spletnih straneh objavlja le še osebne podatke o tistih nagrajencih, ki so za takšen način objave svojih osebnih podatkov podali pisno privolitev posameznika, pri čemer jih mora predhodno tudi pisno seznaniti z namenom obdelave in uporabe osebnih podatkov in časom shranjevanja. Poleg tega bo moral zavezanec pred pridobitvijo pisne privolitve posameznika posameznike predhodno pisno seznaniti tudi z možnimi posledicami objave osebnih podatkov na spletnih straneh.

Ker je zavezanec s sporočanjem osebnih podatkov nagrajencev prek interneta obdeloval njihove osebne podatke brez podlage v zakonu ali v pisni privolitvi posameznika, je bil zoper odgovorne podan tudi predlog za uvedbo postopka o prekršku in sicer zaradi kršitve določb 3. člena ZVOP-a.

4.6. Ostale prijave zaradi suma kršitve določb ZVOP-a

V letu 2003 so bile zaradi suma kršitve določb ZVOP-a vložene prijave tudi iz sledečih razlogov:

- zaradi suma nezakonite obdelave osebnih podatkov uporabnikov KATV sistema;
- zaradi suma, da je psiholog v osnovni šoli zbiral osebne podatke učencev in njihovih staršev brez soglasja staršev;
- zaradi suma nezakonitega zbiranja podatkov o zdravstvenem stanju s strani zasebnega detektiva;
- zaradi člena v Pravilih borze, ki določa, da mora objava letnega poročila delniške družbe, katere delnice so bile sprejete v borzno kotacijo, vsebovati tudi pojasnilo o 10 največjih delničarjih, število delnic teh delničarjev in delež posameznega delničarja v celotnem kapitalu;
- zaradi suma kršitve določb ZVOP-a s tem, ker Slovensko zavarovalno združenje udeležencu prometne nesreče ne želi posredovati policijskega zapisnika;
- zaradi izobešanja seznamov prijavljenih kandidatov za spomladanski rok mature na oglasno desko šole ter posredovanje tega seznama vsem prijavljenim kandidatom;
- zaradi suma kršitve določb ZVOP-a s tem, ker upravljavec zbirke osebnih podatkov predlagatelju postopka o prekršku ni želel posredovati osebnih podatkov odgovorne pravne osebe, kot bi bil to dolžan storiti skladno z določbami 105. člena Zakona o prekršku;
- zaradi suma neustreznega zavarovanja osebnih podatkov v knjižnici;
- zaradi objave osebnih podatkov osumljenca v časopisu;
- zaradi pisnega obveščanja sostanovalcev o dolgovih soseda;
- zaradi suma, da ena izmed družb z omejeno odgovornostjo v svojih aktih nima predpisanih organizacijskih in ustreznih logično tehničnih postopkov in ukrepov za zavarovanje osebnih podatkov;
- zaradi suma, da je študentski servis v osnovni šoli zbiral podatke o učencih brez soglasja njihovih staršev;
- zaradi suma nezakonite obdelave osebnih podatkov pri plačilu s plačilnimi karticami prek POS terminalov;
- zaradi posredovanja osebnih podatkov o najemniku stanovanja ter osebah, ki v stanovanju prebivajo, javnosti;
- zaradi suma nezakonitega zbiranja osebnih podatkov o kupcih vstopnic za ogled nogometne tekme;
- zaradi suma nezakonite obdelave osebnih podatkov domnevnih dolžnikov enemu od zavodov kableske televizije;
- zaradi suma neustreznega zavarovanja osebnih podatkov v eni od osnovnih šol;
- zaradi suma, da zasebni detektiv krši določbe 15. in 16. člena ZVOP-a v zvezi s katalogi podatkov;
- zaradi montaže video kamere, ki jo je lastnik vrstne hiše namestil nad svojimi garažnimi vrati;
- zaradi suma neustreznega pošiljanja obvestil v zvezi z zdravstvenimi pregledi, ker je iz ovojnice razvidno tudi ime ustanove, ki obvestilo pošilja, iz česar naj bi bilo mogoče sklepati o zdravstvenem stanju naslovnika;

- zaradi suma nezakonitega zbiranja osebnih podatkov občanov, ki prevzemajo vozila, ki so bila odpeljana zaradi napačnega parkiranja;
- zaradi suma nezakonitega zbiranja osebnih podatkov imetnikov in prosilcev za izdajo kartice, ki omogoča nakup izdelkov po posebno ugodni ceni,
- zaradi suma nezakonitega iznosa osebnih podatkov iz države.

V zvezi z obravnavo zgoraj navedenih prijav podajamo v nadaljevanju opis nekaterih po našem mnenju zanimivejših zadev.

Pri obravnavi prijave, ki je bila vložena zaradi suma nezakonite obdelave osebnih podatkov uporabnikov KATV sistema je bilo ugotovljeno, da so se osebni podatki uporabnikov KATV sistema obdelovali na podlagi pogodbenega razmerja. Takšne obdelava je z vidika določil ZVOP-a zakonita, saj po določbah 3. člena ZVOP-a obstajajo 3 pravne podlage za zakonito obdelavo osebnih podatkov in sicer:

- podlaga v zakonu, ki ureja posamezno področje,
- podlaga v pisni privolitvi posameznika, ki jo definira 2. člen ZVOP-a ter
- pogodbeno razmerje (četrti odstavek 3. člena).

Kadar se osebni podatki obdelujejo na podlagi pogodbenega razmerja, je obstoj pogodbenega razmerja, s tem pa tudi pravno podlago za obdelavo osebnih podatkov potrebno iskati z vidika določil Obligacijskega zakonika, oz. Zakona o obligacijskih razmerjih, če je obligacijsko razmerje nastalo pred uveljavitvijo Obligacijskega zakonika. Skladno s tem je inšpektor zaključil, da z vidika določil prej navedenih zakonov med uporabniki sistema na eni strani, ter upravljavcem sistema na drugi strani, nedvomno obstaja pogodbeno razmerje, kar z vidika določil ZVOP-a pomeni, da je bila obdelava osebnih podatkov povsem zakonita. Zaradi tega je bil postopek s sklepom ustavljen, vendar pa je bila zoper sklep vložena pritožba.

Ministrstvo za pravosodje je na drugi stopnji pritožbi ugodilo, odpravilo sklep o ustavitvi postopka ter inšpektorju naložilo dopolnitev postopka in sicer iz razloga, ker v postopku ni bilo razjasnjeno lastništvo sistema.

Po dopolnjenem postopku je inšpektor s sklepom ponovno ustavil postopek, ker je tudi po dopolnjenem postopku zaključil, da se osebni podatki obdelujejo na podlagi pogodbenega razmerja. Ugotovljeno je namreč bilo, da so v Pravilniku o upravljanju TV SAT sistema jasno določene pravice in dolžnosti pogodbenih strank, iz izjave, ki so jo v letu 1996 podpisali uporabniki sistema pa je bilo tudi nedvoumno razvidno, da le ti s svojo izjavo potrjujejo, da so seznanjeni z določili prej navedenega pravilnika in se zavezujejo, da bodo redno izpolnjevali obveznosti, ki izhajajo iz tega pravilnika. Navedeno je bilo za inšpektorja zadosten dokaz, da sta se pogodbeni stranki dogovorili o bistvenih sestavinah pogodbe, torej je s podpisom izjave med njima nastalo pogodbeno razmerje, saj je po določbah 26. člena Zakona o obligacijskih razmerjih, ki je veljal v času podpisovanja izjav oziroma sklepanja pogodb, pogodba sklenjena, ko se pogodbeni stranki zedinita o njenih bistvenih sestavinah. Izjavo volje za sklenitev pogodbe lahko stranki glede na določbe 28. člena ZOR-a izrazita z vsakim ravnanjem, iz katerega se da zanesljivo sklepati, da volja za sklenitev pogodbe obstoji.

V obravnavanem primeru sta pogodbeni stranki sta s tem, ko je zavezanec uporabnikom zagotavljal signal oziroma sprejem zemeljskih in satelitskih programov, uporabniki (vključno s pritožnikom) pa so za opravljeno storitev tudi sproti in brez ugovaranja plačevali v znesku, ki je

bil naveden na položnicah, nedvomno v celoti ali vsaj v pretežnem delu izpolnjevali obveznosti, ki so nastale s podpisom izjave iz leta 1996.

Prijavitelj je vložil pritožbo tudi zoper že drugič izdani sklep o ustavitvi postopka, vendar pa je Ministrstvo za pravosodje njegovo drugo pritožbo zavrnilo kot neutemeljeno.

Pri obravnavanju dveh pritožb zaradi suma nezakonite obdelave osebnih podatkov pri plačilu s plačilnimi karticami prek POS terminalov je inšpektor ugotovil, da blagajnik v primeru, ko kupec kupljeno blago plača s plačilno ali kreditno kartico, kartico najprej povleče skozi čitalec kartic na tipkovnici računalnika, za tem pa kartico vstavi tudi v POS terminal. Ko POS terminal odobri avtorizacijo, blagajnik v POS terminal vtipka znesek nakupa.

Takšno zbiranje osebnih podatkov iz kartice je trgovcu omogočalo izpis kontrolne tabele "Pregled po kreditnih karticah" ter "Pregled po gotovinskih karticah", ki pa se je izpisoval le takrat, kadar se ob zaključku blagajne stanje ni ujemalo z zaključkom POS-a. V primeru ugotovljenih nepravilnosti se je napaka raziskala in, če se je ugotovila napaka v škodo kupca ali napaka v škodo trgovca, se je o tem obvestilo banko - izdajatelja kartice ter se poiskalo ustrezno rešitev. S kupcem je komunicirala le banka, ki je lahko v primeru ugotovljenih napak kupca napotila na blagajno, kjer so se s soglasjem kupca lahko odpravile ugotovljene nepravilnosti.

Kot je bilo razvidno iz ugotovitev v postopku inšpekcijskega nadzora, trgovec za zbiranje osebnih podatkov iz plačilnih ali kreditnih kartic ni imel zakonske podlage, poleg tega pa uporabniki plačilnih ali kreditnih kartic niso podpisali nobene izjave oziroma pisne privolitve, iz katere bi bilo razvidno, da soglašajo z zbiranjem oziroma obdelavo njihovih osebnih podatkov. Odločitev o taki obdelavi je sprejelo vodstvo družbe, ki pa glede na določbe ZVOP-a ne more odločati o obdelavi osebnih podatkov, saj se po določbah ZVOP-a osebni podatki lahko obdelujejo le na podlagi zakona ali pisne privolitve posameznika.

Inšpektor je pri obravnavi vloge ocenil, da v primerih morebitne netočnosti glede plačevanja s plačilnimi ali kreditnimi karticami zadostuje podpisano potrdilo (slip) kupca, katero se hrani pri prodajalcu. Zaradi tega dodatno zbiranje oziroma obdelava osebnih podatkov iz plačilnih in kreditnih kartic ni bilo potrebno, saj za ugotavljanje netočnosti pri plačevanju s karticami zadostujejo shranjena potrdila (slipi), preko katerih je v primeru napak ob pomoči banke izdajateljice mogoče identificirati posamezne osebe, ki so plačevale s karticami. Ob tem je bilo upoštevano tudi dejstvo, da bi podatke, ki so bili na zgoraj opisan način pridobljeni iz plačilnih in kreditnih kartic, bilo mogoče uporabiti tudi za druge namene, pri čemer sta oba prijavitelja v zvezi s tem izrazila tudi skrb glede možnosti izdelave kopij njihovih kartic.

Inšpektor je v zvezi s plačevanjem blaga prek POS terminalov komuniciral tudi s predstavniki Banke Slovenije ter predstavniki nekaterih komercialnih bank, ki so bili enotnega mnenja, da je pri plačevanju blaga s kreditnimi in plačilnimi karticami prek POS terminalov povsem nepotrebno pa tudi nedopustno, da bi trgovci ob pri plačevanju podatke iz kartic dodatno vnašali v svojo zbirko podatkov.

Iz zgoraj obrazloženega je inšpektor za varstvo osebnih podatkov zaključil, da je dodatno zbiranje oziroma obdelava osebnih podatkov na način, kot je bil ugotovljen v postopku inšpekcijskega nadzorstva, v nasprotju z določbami 3. in 9. člena ZVOP-a, saj trgovec za takšno obdelavo osebnih podatkov nima niti podlage v zakonu, niti v pisni privolitvi

posameznika. Zaradi tega je inšpektor izdal odločbo, s katero je trgovcu na vseh prodajnih mestih prepovedal obdelavo osebnih podatkov na temelju odčitavanja vsebine plačilnih ali kreditnih kartic. Trгоvec se na izdano odločbo ni pritožil.

Zaradi suma kršitve določb 3. in 9. člena ZVOP-a je bil zoper trgovca in njegovo odgovorno osebo podan tudi predlog za uvedbo postopka o prekršku.

V zvezi s prijavi, ki so bile obravnavane v letu 2003, velja omeniti tudi prijavo, ki je bila vložena zaradi suma nezakonitega zbiranja osebnih podatkov o kupcih vstopnic za ogled nogometne tekme. Pogoj za nakup vstopnic je bil namreč ta, da je kupec blagajniku predloži osebni dokument (osebno izkaznico, vozniško dovoljenje ali potni list) iz katerega je blagajnik za tem v knjigo kupcev vpisal osebne podatke kupca in sicer njegov ime in priimek ter naslov bivališča.

Zgoraj omenjeni način prodaje vstopnic se je prodajalec po modelu prodaje vstopnic za največja svetovna nogometna tekmovanja odločil predvsem iz varnostnih razlogov ter z namenom, da se omeji število prodanih vstopnic posameznemu navijaču (vsak navijač je lahko kupil le 2 vstopnici) in prepreči nadaljnja preprodaja vstopnic. Vsi navijači so bili s sistemom prodaje vstopnic večkrat obveščeni preko sredstev javnega obveščanja, v ta namen pa so sklicali tudi tiskovno konferenco.

V zvezi z zgoraj navedeno prijavo je bilo ugotovljeno, da takšen način zbiranja obdelave osebnih podatkov ni bil povsem v skladu s strogimi določbami ZVOP-a. Prodajalec nogometnih vstopnic namreč za takšno zbiranje osebnih podatkov ni imel niti ustrezne zakonske podlage, niti ustrezne pisne privolitve posameznika. Kupci vstopnic so s tem, ko so kupili vstopnico in ob tem prodajalcu dopustili, da njihove osebne podatke vnese v evidenco kupcev s takšnim svojim ravnanjem sicer na nek način pristali na obdelavo svojih osebnih podatkov, vendar pa ZVOP takšnega ravnanja ne šteje kot pravno podlago za obdelavo osebnih podatkov, saj takšnega ravnanja ne moremo šteti kot pisno privolitev posameznika, ki je v 8. točki prvega odstavka 2. člena ZVOP-a zelo natančno definirana.

ZVOP je glede privolitve posameznika za obdelavo osebnih podatkov dejansko precej strožji od Direktive 95/46/EC Evropskega parlamenta in sveta o zaščiti posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem gibanju takih podatkov, saj navedena direktiva ne govori o "pisni privolitvi posameznika" pač pa o "pristanku subjekta podatkov", ki pomeni vsako prosto dano indikacijo želja, s katero posameznik označi pristanek obdelave osebnih podatkov, ki se nanašajo nanj.

5. SPLOŠNE UGOTOVITVE TER SPLOŠNA OCENA STANJA NA PODROČJU VARSTVA OSEBNIH PODATKOV V REPUBLIKI SLOVENIJI

Kljub temu, da se stanje na področju varstva osebnih podatkov v Republiki Sloveniji iz leta v leto izboljšuje, ostaja stanje v bistvu podobno stanju izpred preteklih let. Izboljšanje stanja se kaže že s tem, da se obdelovalci osebnih podatkov pa tudi posamezniki vse bolj zavedajo pomena varstva osebnih podatkov. Zaradi tega število prijav in pritožb v zvezi z sumom kršitve varstva osebnih podatkov varstvom osebnih podatkov iz leta v leto narašča, še posebej pa se je v

obravnavanem obdobju povečalo število zaprosil za podajo mnenj in tolmačenj, ki so jih v zvezi z varstvom osebnih podatkov na inšpektorat naslovili obdelovalci osebnih podatkov.

5.1. Nepravilnosti v zvezi s katalogi podatkov

Najpogosteje ugotovljene nepravilnosti na področju varstva osebnih podatkov so še vedno nepravilnosti v zvezi s katalogi podatkov (15. člen ZVOP-a) ter nepravilnosti v zvezi s posredovanjem podatkov iz 1., 2., 4. in 5. katalogov Ministrstvu za pravosodje (16. člen ZVOP-a), kar se v praksi kaže s tem, da večina upravljavcev tega področja sploh še nima urejenega.

Stanja na tem področju se sicer iz leta v leto izboljšuje, kljub temu pa ugotavljamo, da je izboljšanje stanja na področju katalogov podatkov še vedno v prvi vrsti posledica inšpekcijskih ukrepov, s katerimi se upravljavce zbirk osebnih podatkov prisili k ureditvi katalogov.

Glede na to, da so nepravilnosti v zvezi s katalogi podatkov v precejšnji meri posledica nerazumevanja določb ZVOP-a, velja na tem mestu omeniti, da se skladno z 15. in 16. členom vodita dve vrsti kataloga podatkov in sicer:

1. Katalog podatkov, ki ga mora za vsako zbirko osebnih podatkov zagotoviti upravljavec zbirke osebnih podatkov. Iz tega kataloga mora biti razvidno 13 dejstev o posamezni zbirki osebnih podatkov, ki jih taksativno določa 15. člena ZVOP-a. V takšen katalog podatkov lahko posameznik vpogleda pri upravljavcu zbirke osebnih podatkov, ki mu je vpogled dolžan omogočiti v skladu z 18. členom ZVOP-a.
2. Skupni katalog osebnih podatkov, ki ga skladno s 16. členom ZVOP-a vodi Ministrstvo za pravosodje in vsebuje podatke, ki so jih ministrstvu iz svojih katalogov podatkov posredovali posamezni upravljavci zbirk osebnih podatkov. Upravljavci zbirk osebnih podatkov so dolžni ministrstvu posredovati le podatke iz 1., 2., 4. in 5. točke svojih katalogov podatkov, zato so iz Skupnega kataloga osebnih podatkov, ki ga vodi Ministrstvo za pravosodje, za vsako zbirko osebnih podatkov razvidni le sledeči podatki: naziv zbirke osebnih podatkov, upravljavec zbirke osebnih in njegov sedež, kategorije posameznikov ter vrste osebnih podatkov, shranjenih v zbirki osebnih podatkov.

5.2. Nepravilnosti in nejasnosti v zvezi z zavarovanjem osebnih podatkov ter posredovanjem posameznih opravil obdelave osebnih podatkov pogodbenim obdelovalcem

Nepravilnosti na področju varstva osebnih podatkov se še vedno prepogosto kažejo tudi v pomanjkljivih notranjih aktih, v katerim morajo obdelovalci osebnih podatkov skladno z določbami 13. in 14. člena ZVOP-a predpisati organizacijske in ustrezne logično tehnične postopke in ukrepe za zavarovanje osebnih podatkov. V zvezi s tem se pogosto dogaja, da posamezni obdelovalci takšnih aktov še vedno sploh nimajo, pogosti pa so tudi primeri, ko so postopki in ukrepi za zavarovanje osebnih podatkov sicer predpisani, vendar pa osebe, ki obdelujejo osebne podatke, z takšnimi akti sploh niso seznanjene.

V zvezi z zavarovanjem osebnih podatkov je potrebno na tem mestu še posebej opozoriti na področje zdravstva. Podatki o zdravstvenem stanju posameznika bi morali biti namreč zaradi posebne občutljivosti glede na določbe 4. člena ZVOP-a še posebej zavarovani, vendar pa se v praksi pogosto dogaja, da osebe, ki obdeluje podatke o zdravstvenem stanju, sploh ni

seznanjeno z akti, ki predpisujejo postopke in ukrepe za zavarovanje osebnih podatkov.

Ministrstvo za zdravje še vedno ni predpisalo tehničnih in organizacijskih ukrepov za zavarovanje osebnih podatkov, kot bi to moralo storiti v skladu z določbami 7. člena Zakona o zbirkah podatkov s področja zdravstvenega varstva (Uradni list RS, št. 65/00). Poleg tega manjkajo tudi drugi podzakonski akti, ki bi jih moralo Ministrstvo za zdravje izdati na podlagi določb prej citiranega zakona.

Ko govorimo o zavarovanju osebnih podatkov je potrebno opozoriti tudi na pogodbe, s katerimi upravljavci zbirk osebnih podatkov posamezna opravila v zvezi z obdelavo osebnih podatkov poverijo drugim pravnim ali fizičnim osebam, ki so registrirane za opravljanje takšne dejavnosti. Med opravljanjem inšpekcijskega nadzorstva še vedno ugotavljamo, da so takšne pogodbe z vidika določb 7. člena ZVOP-a v večini primerov pomanjkljive. Zelo redke so namreč pogodbe, v katerih bi bila dovolj jasno razvidna naročnikova pooblastila v zvezi z obdelavo osebnih podatkov. Še redkejša pa so pogodbe, v katerih so jasno določeni pogoji in ukrepi za zagotovitev varstva osebnih podatkov in njihovega zavarovanja.

Kar zadeva pogodbe iz 7. člena ZVOP-a je potrebno na tem mestu omeniti, da se v praksi v zvezi s temi pogodbami postavljajo pogosta vprašanja o tem, za kakšno dejavnost mora biti registrirana oseba, kateri upravljavec zbirke osebnih podatkov lahko poveri posamezna opravila v zvezi z obdelavo osebnih podatkov. V Uredbi o uvedbi in uporabi standardne kvalifikacije dejavnosti (Uradni list RS, št. 2/02) namreč ni klasificirane posebne dejavnosti obdelave osebnih podatkov. Zaradi tega je glede na definicijo izraza "obdelava osebnih podatkov" iz 2. člena ZVOP-a, pri registraciji fizične ali pravne osebe, na katero upravljavec zbirke osebnih podatkov s pogodbo iz 7. člena ZVOP-a lahko prenese posamezna opravila v zvezi z obdelavo osebnih podatkov, potrebno po našem mnenju upoštevati predvsem to, kakšna opravila se bodo prenesla na drugo fizično ali pravno osebo.

V primeru, ko bi upravljavec zbirke osebnih podatkov želel s pogodbo iz 7. člena ZVOP-a na drugo fizično ali pravno osebo prenesti zbiranje, vzpostavitev, vzdrževanje ter vodenje določene zbirke osebnih podatkov na računalniškem sistemu te druge osebe, potem bi morala biti ta druga fizična ali pravna oseba po našem mnenju registrirana za opravljanje dejavnosti pod šifro 72.300, to je za obdelavo podatkov. Pri tem je z vidika določil 7. člena ZVOP-a potrebno poudariti, da bi ta druga oseba lahko opravljala samo storitve obdelave osebnih podatkov v okviru naročnikovih pooblastil, ne bi pa smela osebnih podatkov uporabljati za lastne potrebe, razen seveda v primeru, če bi bila za pridobivanje in uporabo določenih osebnih podatkov pooblaščen z zakonom ali s pisno privolitvijo posameznika.

V posameznih specifičnih primerih obdelave osebnih podatkov npr., ko bi neka zavarovalnica drugi fizični ali pravni osebi poverila zgolj sklepanje pogodb ter zbiranje osebnih podatkov zavarovancev življenjskega zavarovanja, ta druga oseba pa bi za tem osebne podatke in sklenjene pogodbe posredovala v nadaljnjo obdelavo zavarovalnici, potem za to drugo osebo ne bi bilo potrebno, da bi bila registrirana za obdelavo osebnih podatkov, pač pa bi morala biti po našem mnenju registrirana za opravljanje dejavnosti pod šifro 66.010, to je življenjsko zavarovanje. Če pa bi npr. zavarovalnica drugi pravni ali fizični osebi poverila tudi združevanje podatkov v zbirko ter vodenje in vzdrževanje zbirke osebnih podatkov na računalniškem sistemu te druge osebe, potem bi morala biti ta druga oseba glede na določbe 7. člena ZVOP-a po našem mnenju registrirana tudi za opravljanje dejavnosti pod šifro 72.300, to je za obdelavo podatkov.

K zgoraj navedenemu velja opozoriti, da je v primeru, kadar se s pogodbo iz 7. člena ZVOP-a drugi fizični ali pravni osebi poverijo posamezna opravila v zvezi z obdelavo osebnih podatkov, takrat je v takšni pogodbi z vidika varstva osebnih podatkov potrebno predvsem skrbno in natančno predpisati naročnikova pooblastila izvajalcu ter seveda tudi pogoje in ukrepe za zagotovitev varstva osebnih podatkov in njihovega zavarovanja.

5.3. Nepravilnosti in vprašanja, ki se pojavljajo v zvezi s posredovanjem osebnim podatkom drugim uporabnikom ter javnosti

Za razliko od preteklih let, v obravnavanem obdobju ni bilo vloženih veliko prijav zaradi suma posredovanja osebnih podatkov nepooblaščenim uporabnikom. Izjema so le prijave, ki se nanašajo na izobešanje seznamov z osebnimi podatki na oglasne deske večstanovanjskih stavb.

Kar zadeva posredovanje osebni podatkov drugim uporabnikom velja opozoriti, da se v praksi v zvezi s tem postavlja dejansko največ vprašanj, na katere inšpektorat tudi vsakodnevno odgovarja. Število vprašanj v zvezi s posredovanjem osebnih podatkov se je še posebej povečalo po uveljavitvi Zakona o dostopu do informacij javnega značaja (Uradni list RS, št. 24/03).

Kot izhaja iz Zakona o dostopu do informacij javnega značaja je informacija javnega značaja tista informacija, ki izvira iz delovnega področja organa, nahaja pa se v obliki dokumenta, zadeve, dosjeja, registra, evidence ali dokumentarnega gradiva, ki ga je organ izdelal sam, v sodelovanju z drugim organom, ali pridobil od drugih oseb.

Po določbah Zakona o dostopu informacij javnega značaja je v Republiki Sloveniji omogočen dostop do vseh informacij javnega značaja razen do tistih, ki so v 6. členu zakona določene kot izjeme. Tako se med drugim lahko zavrne dostop do zahtevane informacije tudi v primeru, če se zahteva nanaša na osebni podatek, katerega razkritje bi pomenilo kršitev varstva osebnih podatkov v skladu z zakonom, ki ureja varstvo osebnih podatkov.

Poleg Zakona o dostopu do informacij javnega značaja morajo državni organi, organi lokalnih skupnosti ter druge pravne ali fizične osebe, ki opravljajo javno službo, pri posredovanju informacij novinarjem upoštevati tudi določila 45. člena Zakona o medijih (Uradni list RS, št. 35/01 in 62/03). Skladno z navedenim členom se novinarjem dajanje informacij lahko odreče med drugim tudi v primeru, če bi to pomenilo kršitev tajnosti osebnih podatkov v skladu z zakonom, razen če se z njihovo objavo lahko prepreči hujše kaznivo dejanje ali neposredna nevarnost za življenje ljudi in njihovo premoženje. Po določbah navedenega člena mora javna oseba, ki ne da zahtevane informacije, najpozneje do konca naslednjega delovnega dne pisno obrazložiti razloge za zavrnitev, če to zahteva odgovorni urednik medija.

Ker se v praksi vsakodnevno pojavlja precej vprašanj glede posredovanja osebnih podatkov javnosti, podajamo v nadaljevanju nekaj pojasnil v zvezi s posredovanjem osebnih podatkov javnosti.

Kadar prosilec zahteva posredovanje osebnih podatkov iz zbirk osebnih podatkov (razne evidence, registri, vpisniki, baze podatkov, pa tudi npr. personalne mape, zdravstvene

kartoteke, dosjeji ipd.), mora upravljavec zbirke osebnih podatkov postopati po določbah 11. člena ZVOP-a, kjer je določeno, da se osebni podatki iz zbirk osebnih podatkov lahko oziroma se morajo posredovati tistim pravnim ali fizičnim osebam, ki so za pridobivanje osebnih podatkov pooblašene z zakonom ali pa s pisno privolitvijo oziroma zahtevo posameznika, na katerega se podatki nanašajo.

Glede na določbe 11. člena ZVOP-a lahko zaključimo, da se prosilcu, ki zahteva dostop do podatkov oziroma informacije iz zbirke osebnih podatkov zgolj na podlagi Zakona o medijih oziroma Zakona o dostopu do informacij javnega značaja, informacija, katere sestavni del so tudi osebni podatki, lahko posreduje le v primeru, ko je v nekem zakonu izrecno določeno, da so določeni podatki javni oziroma, da ima vsakdo pravico vpogledati in pridobiti določene podatke. V vseh drugih primerih mora organ prosilcu zahtevo zavrniti na način, predpisan v Zakonu o medijih oziroma Zakonu o dostopu do informacij javnega značaja, ali pa mu, če je mogoče, informacijo posredovati v obliki in na način, ki ne omogoča identifikacije posameznikov.

Ob tem je potrebno poudariti, da bo moral upravljavec zbirke osebnih podatkov zaradi zahteve 11. člena ZVOP-a kljub dejstvu, da je v nekem zakonu izredno določeno, da so določeni podatki lahko posredujejo javnosti, v primeru posredovanja takšnih podatkov zagotoviti, da bo mogoče pozneje ugotoviti, kateri osebni podatki so bili posredovani ter komu in na kakšni podlagi so bili osebni podatki posredovani. Takšno evidentiranje je potrebno zaradi dolžnosti upravljavca zbirke osebnih podatkov iz 18. člena ZVOP-a, ki je posamezniku na njegovo zahtevo med drugim dolžan posredovati tudi seznam tistih, katerim je posredoval njegove osebne podatke. Izjema glede evidentiranja posredovanja osebnih podatkov je dopustna le v primerih, ki so v zakonih izrecno določeni. Primer takšne določbe je npr. četrti odstavek 77. člena Zakona o evidentiranju nepremičnin, državne meje in prostorskih enot (Uradni list RS, št. 52/00), ki določa, da se vpogled v evidence iz drugega odstavka tega člena ne evidentira, tudi če gre za vpogled v osebne podatke.

Zaradi lažjega razumevanja obravnavane tematike je v nadaljevanju kot primer citiranih nekaj zakonskih določb, na podlagi katerih se določeni osebni podatki lahko posredujejo javnosti:

- Zakon o sistemu plač v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 56/02), ki se bo začel uporabljati s 01.07.2004, v prvem odstavku 38. člena določa, da so plače v javnem sektorju javne, pri čemer so javnosti dostopni podatki o delovnem mestu, nazivu ali funkciji, o osnovnih plačah, o dodatkih ter delu plače za delovno uspešnost, razen dodatka za delovno dobo. Določba ne velja za podatke o plačah javnih uslužbencev v obveščevalnih in varnostnih službah.
- Zakon o javnih financah (Uradni list RS, št. 79/99 in 11/02) v tretjem odstavku 53. člena določa, da so podatki o dodeljenih sredstvih iz drugega odstavka tega člena javni.
- Zakon o evidentiranju nepremičnin, državne meje in prostorskih enot v 77. členu določa da so zemljiški kataster, kataster stavb, evidenca državne meje in register prostorskih enot javne evidence. Vsakdo ima pravico vpogledati v podatke in pridobiti podatke zemljiškega katastra, katastra stavb, evidence državne meje in registra prostorskih enot, ki so vpisani v času vpogleda, razen enotne matične številke občana. Iz zemljiškega katastra in katastra stavb je mogoče pridobiti podatke o posameznih parcelah, stavbah in delih stavb; ni pa mogoče zahtevati podatka o tem, katere parcele, stavbe oziroma dele stavb ima v lasti posamezna fizična ali pravna oseba. Te podatke lahko pridobi lastnik sam oziroma sodišče za potrebe izvršbe, druge osebe pa le, če tako določa zakon. Kot že omenjeno, četrti odstavek citiranega člena izrecno določa

tudi to, da se pogled v evidence iz drugega odstavka tega člena ne evidentira, tudi če gre za vpogled v osebne podatke.

- Zakon o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS št. 80/99, 70/00 in 52/02) v 319. členu določa, da morajo državni organi, organi lokalnih skupnosti in nosilci javnih pooblastil na primeren način objaviti, katere uradne osebe so pooblaščenice za odločanje o upravnih stvareh (28. člen) in katere za dejanja v postopku pred odločbo (30. člen).

Kar zadeva posedovanje osebnih podatkov javnosti je potrebno na tem mestu opozoriti, da se je z uveljavitvijo Zakona o dostopu do informacij javnega značaja pokazalo, da v veljavnih zakonih ni ustrezne zakonske podlage, ki bi upravljavce zbirk osebnih podatkov pooblaščale, da lahko določene osebne podatke o določenih zaposlenih javno objavijo (npr. na spletnih straneh). Zaradi tega bo glede na stroge določbe ZVOP-a, po katerih se javnosti lahko posredujejo samo tisti osebni podatki, za katere je tako določeno z zakonom, potrebno v nekem zakonu (npr. Zakonu o javnih uslužbencih ali Zakonu o delavnih razmerjih) določiti, da lahko upravljavci zbirk osebnih podatkov javnosti posredujejo in javno objavijo npr. osebno ime, naziv ali funkcijo, službeno telefonsko številko in naslov službene elektronske pošte predstojnika in tistih zaposlenih, katerih delo je pomembno zaradi poslovanja s strankami oziroma uporabniki storitev.

Kadar želi prosilec na podlagi Zakona o dostopu do informacij javnega značaja pridobiti podatke, ki so sestavni del postopka, mora organ, ki vodi postopek, v zvezi z odločanjem o posredovanju osebnih podatkov iz spisa upoštevati predvsem določbe procesnih zakonov. Za osebne podatke, ki so sestavni del nekega postopka oz. spisa namreč velja, da takšne osebne podatke lahko pregledujejo, prepisujejo in uporabljajo predvsem tiste osebe, ki so za njihovo pregledovanje in uporabo pooblaščenice s procesnim zakonom, ki določa pravila, po katerih se vodi posamezen postopek. Poleg tega je v zvezi z vodenjem posameznih postopkov potrebno upoštevati, da se javnost o stanju posamezne zadeve lahko obvesti le tedaj, ko takšno obvestilo ne škoduje izvedbi postopka, zaupnosti postopka ter zasebnosti strank v postopku.

Procesni zakoni praviloma vedno vsebujejo tudi določbe, ki predpisujejo, kdo in pod kakšnimi pogoji lahko pregleduje in prepisuje posamezne spise. Takšne določbe v procesnih zakonih so npr.: 82. člen Zakona o splošnem upravnem postopku, 150. člen Zakona o pravnem postopku, 59., 73. in 128. člen Zakona o kazenskem postopku ter 87. člen Zakona o prekrških.

Določbe, ki določajo, kdo lahko pregleduje osebne podatke, ki so sestavni del nekega postopka, so lahko vsebovane tudi v materialnih predpisih. Primer takšne določbe je npr. 63. člen Zakona o javnih uslužbencih, ki neizbranemu kandidatu, ki je sodeloval v izbirnem postopku, dovoljuje, da pod nadzorom uradne osebe vpogleda v vse podatke, ki jih je izbrani kandidat navedel v prijavi na javni natečaj in dokazujejo izpolnjevanje natečajnih pogojev. Takšna določba seveda dovoljuje, da se z osebnimi podatki, ki so sestavni del izbirnega postopka, lahko seznanijo zgolj kandidati, ki so sodelovali v izbirnem postopku in niso bili izbrani, ne pa tudi javnost.

Oseba, ki opravi pregled ali prepis posameznega spisa, se pri tem seveda seznanja tudi z določenimi osebnimi podatki, vendar pa lahko tako pridobljene osebne podatke uporabi izključno za namene, ki so določeni v zakonu ali razvidni iz pisne privolitve posameznika. Vsaka drugačna uporaba osebnih podatkov, ki so sestavni del nekega postopka ter posredovanje teh podatkov javnosti, bi lahko pomenila kršitev 9. člena ZVOP-a.

Ob upoštevanju zgoraj navedenega pridemo do sledečega zaključka: kadar se bodo zahtevali osebni podatki ali informacije, ki so sestavni del nekega postopka, se bo morala uradna oseba, ki je v organu določena za vodenje postopka za dostop do informacije javnega značaja, najprej obrniti na uradno osebo, ki je glede na določbe procesnega zakona pristojna za odločanje o konkretni zadevi ter šele za tem na podlagi njenega stališča in v skladu z določbami procesnega in morda tudi materialnega zakona, ki podrobneje ureja posamezno področje, odločiti o tem, ali se bo zahtevi ugodilo, ali pa se bo zahtevo delno ali v celoti zavrnilo. V primeru, ko se bo ugotovilo, da v zakonu ni izrecno določeno, da so zahtevani osebni podatki lahko vsakomur posredujejo, ali pa se bo ugotovilo, da bi posredovanje podatkov javnosti škodilo izvedbi ali zaupnosti postopka, bo potrebno prosilcu, ki se bo v vlogi skliceval na Zakonu o medijih oziroma Zakon o dostopu do informacij javnega značaja, vlogo delno ali v celoti zavrnilo, ali pa mu, če je mogoče, informacijo posredovati v obliki in na način, ki ne omogoča identifikacije posameznikov.

5.4. Obdelava prekomernih in nepotrebnih osebnih podatkov ter obdelava osebnih podatkov brez ustrezne pravne podlage

Kot je razvidno iz 4. poglavja tega poročila, je bilo v letu 2003 precej prijav vloženih zaradi suma nezakonite obdelave osebnih podatkov. V praksi se namreč v zvezi z zakonitostjo obdelave osebnih podatkov pojavlja zelo veliko vprašanj, s katerimi se posamezniki pa tudi obdelovalci osebnih podatkov vsakodnevno obračajo na Inšpektorat za varstvo osebnih podatkov ter zahtevajo ustna ali pisna mnenja in tolmačenja.

Ker so bile ugotovitve v zvezi z obravnavo posameznih prijav, ki so se nanašale na sum nezakonite obdelave osebnih podatkov obširneje predstavljene že v 4. poglavju tega poročila, podajamo v nadaljevanju nekaj splošnih pojasnil v zvezi z zakonitostjo obdelave osebnih podatkov:

Obdelava osebnih podatkov pomeni zbiranje, shranjevanje ali združevanje podatkov v zbirkah osebnih podatkov, spreminjanje, uporabo ali sporočanje, vključno s prenosom, iskanjem, blokiranjem in brisanjem; obdelava je lahko ročna ali s sredstvi informacijske tehnologije.

Po določbah 3. člena ZVOP-a obstajajo 3 pravne podlage za zakonito obdelavo osebnih podatkov in sicer:

1. podlaga v zakonu, ki ureja posamezno področje,
2. podlaga v pisni privolitvi posameznika, ki jo definira 2. člen ZVOP-a ter
3. pogodbeno razmerje (četrti odstavek 3. člena ZVOP-a).

Osebni podatki se na podlagi zakona najpogosteje obdelujejo na področju javnega sektorja in sicer zaradi določbe drugega odstavka 3. člena ZVOP-a, kjer je določeno, da lahko državni organi, organi lokalnih skupnosti in nosilci javnih pooblastil obdelujejo samo tiste osebne podatke, za katere je tako določeno z zakonom.

V posameznih primerih je obdelavo osebnih podatkov potrebno predpisati z zakonom tudi na področju zasebnega sektorja in sicer predvsem iz razloga, da se na takšen način zagotovi spoštovanje določenih pravil v zvezi z obdelavo osebnih podatkov na posameznem področju ter

na ta način še posebej zavaruje posameznike, na katere se podatki nanašajo, poleg tega pa je zakonsko pooblastilo za obdelavo osebnih podatkov v posameznih primerih potrebno iz razloga, da se obdelovalcem zbirk osebnih podatkov in uporabnikom osebnih podatkov sploh omogoči obdelava določenih osebnih podatkov. Primere zakonske ureditve obdelave osebnih podatkov na področju zasebnega sektorja najdemo npr. na področju delovnih evidenc, zavarovalništva, detektivske dejavnost, trga vrednostnih papirjev, ipd.

Kadar se osebni podatki obdelujejo na podlagi zakona, mora biti v zakonu (ne v izvršilnem predpisu!), ki ureja posamezno področje, jasno določeno, katere zbirke osebnih podatkov se bodo vzpostavile in vodile na tem področju, vrste osebnih podatkov, ki jih bodo posamezne zbirke vsebovale, način zbiranja osebnih podatkov, čas shranjevanja osebnih podatkov, morebitne omejitve pravic posameznika ter zlasti namen uporabe zbranih osebnih podatkov.

Primeri zakonov, ki predpisujejo obdelavo osebnih podatkov na posameznem področju so npr.: Zakon o evidencah na področju dela, Zakon o zbirkah podatkov s področja zdravstvenega varstva, Zakon o matični evidenci zavarovancev in uživalcev pravic iz invalidskega in pokojninskega zavarovanja, 54. do 64. člen Zakona o policiji, 9., 10. ter 23. do 27. člen Zakona o detektivski dejavnosti, ipd.

V primeru obdelave osebnih podatkov na podlagi zakona, upravljavec zbirke osebnih podatkov ter uporabniki osebnih podatkov za obdelavo osebnih podatkov ne potrebujejo posebne pisne privolitve posameznika, razen v primerih, ko je v zakonu izrecno določeno, da se določeni osebni podatki lahko zbirajo samo na podlagi pisne privolitve.

Primeri, ko se določene vrste osebnih podatkov lahko obdelujejo samo na podlagi pisne privolitve posameznika, so določeni že v tretjem odstavku 3. člena ZVOP-a, kjer je določeno, da upravljavci zbirk osebnih podatkov, ki so za njihovo zbiranje pooblaščen z zakonom, lahko zbirajo osebne podatke, ki se nanašajo na rasno in drugo poreklo, politična, verska in druga prepričanja, pripadnost sindikatu, ali spolno vedenje samo na podlagi pisne privolitve posameznika.

Z zakonom se lahko določi tudi druge vrste osebnih podatkov, ki jih lahko upravljavci zbirk osebnih podatkov zbirajo le na podlagi pisne privolitve posameznika. Takšne primere najdemo npr. v zakonih s področja vzgoje in izobraževanja, kjer je določeno, da lahko šole zbirajo podatke o gibalnih sposobnostih in morfoloških značilnosti ter podatke o učencih, ki jih obravnava svetovalna služba, samo s soglasjem staršev oziroma skrbnikov.

Za razliko od javnega sektorja lahko zasebni sektor poleg osebnih podatkov, katerih obdelava je določena v zakonu, vedno obdeluje osebne podatke tudi na podlagi pisne privolitve posameznika. Ob tem velja opozoriti, da so v praksi prepogosti primeri, ko se osebni podatki obdelujejo na podlagi nepopolne pisne privolitve posameznika. Pisna privolitev posameznika je namreč v 2. členu ZVOP-a definirana kot podpisana privolitev posameznika, da se določeni podatki o njem obdelujejo za določene namene in ima obliko listine, določila v pogodbi, določila v naročilu, priloge k vlogi ali kakšno drugo obliko v skladu s posebnim zakonom. V sedmem odstavku 3. člena ZVOP-a je nadalje tudi določeno, da kadar se osebni podatki obdelujejo na podlagi pisne privolitve posameznika, mora biti le ta predhodno pisno seznanjen z namenom obdelave podatkov in še posebej z namenom njihove uporabe in časom shranjevanja.

Iz zgoraj navedenega sledi, da morajo biti iz pisne privolitve posameznika, ki jo upravljavec zbirke osebnih podatkov ponudi v podpis posamezniku, jasno razvidna sledeča dejstva:

- vrste osebnih podatkov, ki se bodo obdelovale (npr.: osebno ime, naslov stalnega ali začasnega bivališča, EMŠO, ...);
- namen obdelave in uporabe določenih osebnih podatkov ter
- čas shranjevanja osebnih podatkov.

Kar zadeva obdelavo osebnih podatkov na podlagi pisne privolitve posameznika velja na tem mestu opozoriti tudi na obdelavo osebnih podatkov za namene pošiljanja propagandnega materiala in raznih ponudb. Vprašanja v zvezi s tem se pogosto pojavljajo pri prodaji izdelkov prek telefona, pri čemer velja poudariti, da dejstvo, da je nekdo prek telefona naročil nek izdelek, za kar je prodajalcu seveda sporočil tudi svoje osebno ime in naslov, prodajalca po zdaj veljavnem ZVOP-u še ne pooblašča, da osebne podatke kupca vnese v zbirko, ki je namenjena za pošiljanje propagandnega materiala. Kupec je namreč svoje osebne podatke sporočil zato, da bo dobil naročeni izdelek, kar pomeni, da lahko prodajalec njegove osebne podatke uporabi izključno za namene, ki so povezani s konkretnim naročilom. Če si želi prodajalec tako pridobljene osebne podatke vnesti v zbirko, ki je namenjena za pošiljanje propagandnega materiala oz. raznih ponudb, si mora glede na določbe 3. in 9. člena ZVOP-a za takšen način uporabe osebnih podatkov pridobiti pisno privolitev posameznika. To lahko stori na več načinov in sicer tako, da kupcu npr. ob dobavi izdelka posreduje v podpis obrazec s pisno privolitvijo posameznika, da obrazce objavi v javnih glasilih in kupce pozove, da mu pošljejo izpolnjene obrazce, ipd.

Podobno velja tudi za zbirke osebnih podatkov, ki so namenjene za pošiljanje vabil na kulturne, športne in druge podobne prireditve. Tudi tu namreč velja, da si mora upravljavec zbirke osebnih podatkov za vzpostavitev takšne zbirke osebnih podatkov pridobiti pisne privolitve posameznikov.

Kadar se osebni podatki obdelujejo za namene pošiljanja ponudb, propagandnega materiala, raznih vabil ipd., mora imeti posameznik vedno možnost, da na enostaven način prekliče svojo privolitev za uporabo osebnih podatkov v takšne namene.

Kot je bilo že rečeno, bo področje obdelave osebnih podatkov za namene neposrednega trženja verjetno podrobneje uredil novi ZVOP.

V četrtem odstavku 3. člena ZVOP-a je določeno, da ne glede na določbo prvega odstavka tega člena, lahko pravne ali fizične osebe, ki opravljajo javno službo ali dejavnost po zakonu, ki ureja gospodarske družbe, obdelujejo osebne podatke oseb, s katerimi so v pogodbenem razmerju, če gre za osebne podatke, ki jih potrebujejo za izpolnjevanje pogodbenih obveznosti ali uveljavljanje pravic iz pogodbenega razmerja. Citirana določba dejansko pomeni novost, ki jo ZVOP, ki je veljal do leta 1999, ni poznal. Skladno s citirano določbo se pogodbeno razmerje kot tako že samo po sebi šteje kot pravna podlaga za obdelavo osebnih podatkov, zato ni nujno, da pogodba vsebuje tudi klavzulo, ki bi jo bilo moč šteti kot pisno privolitev posameznika, prav tako pa ni nujno, da je posameznik predhodno pisno seznanjen s časom shranjevanja osebnih podatkov.

Kadar v pogodbi ni posebne klavzule, ki bi jo bilo moč šteti kot pisno privolitev posameznika ter, kadar iz pogodbe ni razviden čas shranjevanja osebnih podatkov oz. posamezniki s časom shranjevanja niso bili predhodno seznanjeni, se šteje, da lahko upravljavec zbirke osebnih

podatkov le te uporablja izključno za izpolnjevanje pogodbenih obveznosti ter uveljavljanje pravic iz pogodbenega razmerja, vsaka drugačna uporaba osebnih podatkov pa bi seveda pomenila kršitev določb ZVOP-a ali celo kaznivo dejanje zlorabe osebnih podatkov po 154. členu Kazenskega zakonika.

V primeru, da pogodba ne vsebuje nobene klavzule v zvezi z obdelavo osebnih podatkov (pogodba je lahko tudi ustna!), se osebne podatke, ki se obdelujejo na podlagi pogodbenega razmerja, glede na določbe 10. člena ZVOP-a lahko uporablja ter hrani le toliko časa, dokler traja pogodbeno razmerje oziroma vse dotlej, dokler se uveljavljajo pravice iz pogodbenega razmerja. Ko je namen dosežen, se lahko podatke hrani še toliko časa, kot to zahtevajo računovodski standardi ter davčna ali druga zakonodaja.

Na splošno velja, da kadar se osebni podatki obdelujejo na podlagi pogodbenega razmerja, je obstoj pogodbenega razmerja in s tem tudi pravno podlago za obdelavo osebnih podatkov potrebno iskati z vidika določil Obligacijskega zakonika, oz. Zakona o obligacijskih razmerjih, če je obligacijsko razmerje nastalo pred uveljavitvijo Obligacijskega zakonika.

V zvezi z zgoraj obrazloženimi pravnimi podlagami za obdelavo osebnih podatkov je potrebno opozoriti, da so določbe zdaj veljavnega ZVOP-a v zvezi z zakonitostjo obdelave osebnih podatkov izredno stroge. Določbe, takšne kot so sedaj, namreč pomenijo, da je na področju obdelave osebnih podatkov dejansko prepovedano vse, razen tistega, kar ni izrecno dovoljeno.

5.5. Neusklajenost področne zakonodaje z določbami ZVOP-a

Stanje v zvezi z usklajenostjo področne zakonodaje z določbami ZVOP-a se iz leta v leto izboljšuje. Ministrstva se pri pripravi novih zakonov, ki predpisujejo obdelavo osebnih podatkov na posameznem področju, praviloma vedno obrnejo na Inšpektorat za varstvo osebnih podatkov ter na Ministrstvo za pravosodje ter tako zagotovijo, da so novo sprejeti zakoni ali pa novele zakonov že usklajeni z določbami ZVOP-a. Zaradi tega se število zakonov, ki še vedno niso usklajeni z določbami ZVOP-a, iz leta v leto zmanjšuje, pri čemer pa velja opozoriti, da bi bilo potrebno v zvezi s tem narediti natančen pregled zakonov, ki še vedno niso usklajeni.

6. SKLEPNE MISLI

Za obravnavano obdobje je značilno predvsem izredno povečanje števila zaprosil za izdajo mnenj in tolmačenj v zvezi z varstvom osebnih podatkov. Takšno povečanje sicer po eni strani kaže na to, da se obdelovalci osebnih podatkov vse bolj zavedajo pomena varstva osebnih podatkov, po drugi strani pa takšno povečanje števila zaprosil kaže tudi na to, da se zdijo obdelovalcem osebnih podatkov nekatere določbe ZVOP-a še vedno premalo razumljive.

Slabo razumevanje določb zakona je žal tudi še vedno eden od poglobitnih vzrokov za ugotovljene kršitve, pa tudi eden od poglobitnih vzrokov za to, da se je večina prijav in pritožb, ki jih je v letu 2003 prejel inšpektorat za varstvo osebnih podatkov, pokazala za neutemeljene.

Ob upoštevanju, da Inšpektorat za varstvo osebnih podatkov že sedaj zelo veliko časa nameni pomoči obdelovalcem osebnih podatkov, bi se stanje na področju varstva osebnih podatkov po našem mnenju dalo izboljšati predvsem s povečanjem takoimenovanih preventivnih inšpekcijskih pregledov, katerih število pa se iz leta v leto zmanjšuje.

Razlog za zmanjševanje števila preventivnih inšpekcijskih pregledov tiči v tem, da oba inšpektorja poleg opravljanja neposrednega inšpekcijskega nadzora opravljata tudi precej drugih nalog, katerih opravljanje jemlje obema inšpektorjema iz leta v leto več časa. Med naloge, katerih obseg se iz leta v leto povečuje, spadajo predvsem vsakodnevno podajanje mnenj in odgovorov v zvezi s konkretnimi vprašanji varstva osebnih podatkov, aktivnosti inšpektorata na mednarodnem področju, sodelovanje z ministrstvi pri pripravi predpisov s področja varstva osebnih podatkov ter sodelovanje z ministrstvi in drugimi organi in organizaciji glede vseh ostalih vprašanj, ki so pomembna za varstvo osebnih podatkov.

Ker zaenkrat nič ne kaže na to, da se bo število drugih nalog, ki jih inšpektorat opravlja poleg nalog neposrednega inšpekcijskega nadzora v bližnji prihodnosti zmanjšalo, bi bilo število takoimenovanih preventivnih pregledov možno povečati le na ta način, da se omeji opravljanje drugih nalog, kar pa se nam ne zdi smiselno, ali pa se čimprej poveča število inšpektorjev za varstvo osebnih podatkov.

V zvezi z izvajanjem nalog Inšpektorata za varstvo osebnih podatkov je potrebno upoštevati, da se osebni podatki obdelujejo praktično na vseh področjih javnega in zasebnega sektorja. To pa pomeni, da mora Inšpektorat za varstvo osebnih podatkov opravljati inšpekcijski nadzor pri obdelovalcih osebnih podatkov na različnih specifičnih področjih, kot so npr.: državna uprava, pravosodje, lokalna samouprava, gospodarske javne službe, zdravstvo, vzgoja in izobraževanje, zavarovalništvo, bančništvo, zasebno varovanje, detektivska dejavnost, delovne evidence, ipd. Pri tem je seveda jasno, da samo dva inšpektorja, ki sta sedaj zaposlena na Inšpektoratu za varstvo osebnih podatkov, ne moreta učinkovito nadzirati obdelovalcev osebnih podatkov vseh prej navedenih področjih.

Pripravil:

Jože BOGATAJ, v.d. glavnega inšpektorja za varstvo osebnih podatkov